ბონდო კეშელავა

ბულის პასუხი

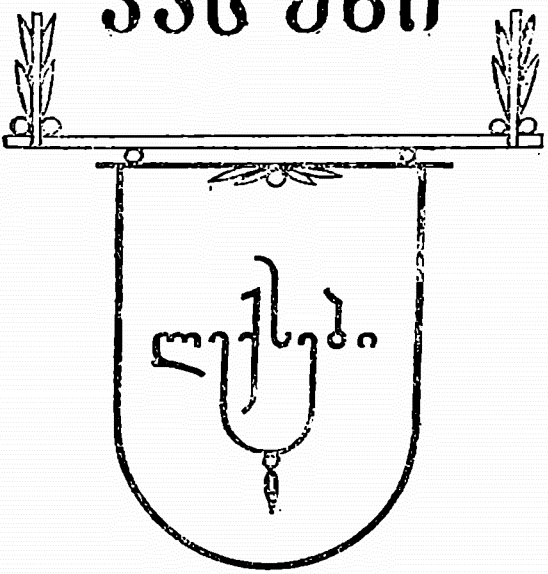

საბჭოთა მწერალი
თბილისი
1 9 5 5

ლენინისადმი

ცხრაასოცდაოთხს გულის ძგერა შეჩერდა შენი,
ცხრაასოცდაოთხს დაეფინა მწუხრი მთა-ბარად.
მშრომელი მშრომელს ჩაუვლიდა გზაზე მოწყენით,
კაცობრიობის, ქვეყნის გული დარდმა დაფარა.

დიად ოქტომბრის ალიონით შუქმოსილ დროშებს
შავი არშია ამძიმებდა, არხევდა, ხრიდა,
გზებზე ამსხვრევდნენ ნაბიჯები ყინულის თოშებს
და სულს სუსხავდა ხმა გლოვისა ყოველი მხრიდან.

ამ დროს მოგვესმა ჩვენ სტალინის ფიცი დიადი.
მასწავლებელის, მთის არწივის ცხედრის წინ თქმული.
ბალალი რწმენით მან გაფანტა სევდის წყვდიადი
და დაუმშვიდა ხალხს მწუხარეს მღელვარე გული.

და აჰა, თითქმის სამ ათეულ წელიწადს წმინდად
მან შენი დროშა, დიდი დროშა მტკიცედ ატარა,
ახალთაობას შენი სულით აწრთობდა, წვრთნიდა,
მზიურ სიცოცხლის ნათელს გვფენდა დიდს და პატარას.

უფრო ავმაღლდით, მოელვარე შუქთა ფერები
ჩვენს კარ-მიდამოს, ჩვენს ცხოვრებას ამკობს და შვენის.
ჩვენ გავიმარჯვეთ... მზეს შევხარით ბედნიერები;
მშრომელმა ხალხმა შეიყვარა მოწაფე შენი.

ბრძოლით დაღლილმა, ვალმოხდილმა დახუჭა თვალი,
დროშები ისევ შეარჭია დროებით თალხმა.

გლოვის დღეები განმეორდა... შენი სტალინი,
კობა სტალინი ცხარე ცრემლით იტირა ხალხმა.

ხალხები მარად სიყვარულით გმირ წინამძღოლებს
მოგიგონებენ, გულში თქვენი ტრფობა ანთია.
თქვენი მგზნებარე ბრძოლის სულით აღზრდილ მებრძოლებს
წინ უძღვის მტკიცედ უძლეველი დიდი პარტია...

1954 წ.

ბელადს

გვზრდის, გვავაჟკაცებს შენი მტკიცე, მგზნებარე სული,
მარად ურყევი, უძლეველი კაცის ცხოვრება.
გვხიბლავს, გვიტაცებს ჩვენ შენი გზა, მძიმე წარსული,
და იმ დღეებთან ქედუხრელი აბობოქრება...

ჭაბუკობიდან ერთი რწმენით ხარ ანთებული,
ხალხის სიკეთე! — აი შენი ბრძოლა მზიანი...
მტრებს არ უთმენდი, თავს ესხმოდი გააფთრებული.
შეუდრეკელი, უშიშარი ადამიანი...

როცა ჯერ ყრმამან პირველ ლექსით შემოჰკარ ზარი,
— ნამდვილ სიცოცხლით გაიხარეს ქართველის კერებმა.
კაცთ შორის შენ ხარ, უძლეველო, მაღლა მზე 'არი
მშრომელი ხალხის ნუგეში და ბედნიერება...

ვინც სპეტაკია, გულით უყვარს ჩვენი ქვეყანა,
მამა ხარ მისი, შენ ამრავლე გმირთა კრებული...
თვალში ნათელს გვფენს ჩვენ შენი თმის თითო ჭაღარა
კაცობრიობის სიკეთისთვის გათეთრებული.

1949 წ.

ᲒᲐᲜᲗᲘᲐᲓᲘᲡᲐᲡ

(1939 წლის 21 დეკემბერი)

თენდება, შუქი შეაფრქვია ღამეს ცისკარმა.
შეკრთა სიბნელე, შებარბაცდა, ატეხა შფოთი,
როს განთიადმა ვარსკვლავებიც ააკანკალა,
მოულოდნელად მეზობლისას გავარდა თოფი.

კვლავ განმეორდა, მესამედაც მომესმა სროლა,
ზე წამოვიჭერ და ფანჯრიდან მოვრთე ძახილი:
რა ამბავია, გამაგონეთ ვინ შეგებრძოლათ,
ცისმარე დილით ვინ აღმართა სამტროდ მახვილი.

პასუხად მესმა: — აღტაცება ცაში გაიბნეს,
შორს, შორს გაიჭრეს, გული ჩემი ლხენას ეძლევა,
დიდი ქართველის და ბელადის დაბადების დღეს,
თოფის ხმით გამცნეთ, მეზობლებო, ვაჟის შეძენა!

ოცნება

გაზაფხულია, მთაწმინდიდან თბილისს გავცქერი,
დედაქალაქი ხარობს, ღელავს ვარდის ფერებით.
კლდეს ჩახვევია მოჩურჩულე ბროლის ჩანჩქერი,
ულრუბლო ციდან მზე იცინის და მეფერება.

ისმის ხმაური, მოძახილი ამხნევებს ქუჩებს,
ფრინველთ ჭიკჭიკი, ერიამული სულში არ ქრება.
მაისის დღეა, აღტაცება სუფევს უჩვევი,
იგრძნო სხეულმა სიხარულის აბობოქრება.

მსურს შევუერთდე; ერუანტელმა, ვით ელვამ გამკრა,
ნაბიჯს ვერ ვიცვლი, მღელვარება მიპყრობს, მერევა:
პტრედების გუნდმა შეარხია ზეცის კამარა
და იგრძნო ხალხმა დიდზე დიდი ბედნიერება.

მიმოვიხედე და უეცრად შემომანათა
დიდმა სინათლემ (შევკრთი, მესმის გულის ძახილი),
გვირგვინით ხელში, ახლად მორთულ დედის საფლავთან
იდგა ბელადი შეეერცხლილი, ომგადახდილი.

1945 წ.

მე მის დიდ სახელს

მე მის დიდ სახელს, მის სიყვარულს რიდით ვატარებ,
ხსენებას მისას ვუფრთხილდები და ვეკრძალები.
ათრთოლებული ვუცდი, როგორც ბავშვი პატარა,
ჩემს სამყაროში, ჩემს ფიქრებთან მის მობრძანებას.

და როს მეწვევა, ვეფერები, ვით მამას შვილი,
ხან დავცილდები და ოცნებით მკერდში ვიხუტებ,
გასაუბრებას ვერ ვაბერხებ გრძნობააშლილი
და როგორც მტკვარი, ისე ვბუტბუტებ...

1946 წ.

დაუვიწყარი დღე

1923 წლის თებერვალს სოხუმიდან
ახალ სენაკში ჩამოვიდა სერგო ორჯონიკიძე.

ზამთრის დილაა, მაგრამ ციდან არ ცვივა თოვლი.
გზის პირას ვდგავარ, სიჩუმეა, ქარი არ წივის.
უცებ გახედავს მოსწავლეთა მწკრივს წინამძღოლი,
გაიშრიალებს ტაში, როგორც ფრთები არწივის.

გამოჩნდა, მოდის რუხ მაზარით, თავზე ახურავს
ჩაუკეცავი ნაცრისფერი მაღალი ქუდი.
— ორჯონიკიძეს გაუმარჯოს! — ყიჟინებს ხალხი,
და ხალხის ყიჟინს მომღერლების აჰყვება გუნდი.

ღელვამ შეგვიპყრო მოსწავლენი, ყველას წინ უნდა
წარსდგას ნაბიჯი, სანატრელი სტუმარი ნახოს.
მოდის, წინ მოდის... ხალხის ვაშა კვლავ ახმაურდა,
საცაა იგი ჩვენც ჩაგვივლის ახლოს, სულ ახლოს.

მისწვდა ჩვენი ხმა, მოგვანათა სწრაფად თვალები,
მტკიცე ნაბიჯით წამოვიდა, გვიახლოვდება.
ღიმგადაკრულმა ზე ასწია მძლავრად მკლავები,
და დაიქუხა: — გაუმარჯოს ახალგაზრდობას!..

ეს იყო ცხრაას ოცდასამის თებერვლის დილა.
პირველი ხილვა სახელოვან ქართველი კაცის.
მან ხმა ძლიერი, მშობლიური მეც მინაწილა,
ის ხმა დღესაც კი მაფრთოვანებს და წინ მეძახის.

1954 წ.

ახალი წელი

ამხანაგებო! აჰა, თენდება,
მტრედისფრად მოსჩანს მთები და ველი,
დავაგუგუნოთ მძლავრი ხმით ერთად —
ახალი წელი! ახალი წელი!

ჯერ სადღეგრძელო შევსვათ ბელადის,
ვუსურვოთ კიდევ მრავალი წელი,
მან ბრძოლით განვლო სამოცდაათი,
კიდევ მრავალ წელს იყოს დღეგრძელი.

არ დავივიწყოთ, მარად გვახსოვდეს
თავდადებულნი ვეფხვა ბიჭები,
ვერ დაეძლიოთ მტრებს ვერასოდეს;
მივუპახუნოთ ჭიქებს ჭიქები.

გვიხარის, რომ ჩვენს მიწაზე ხარობს
პური, ვენახი და ნარინჯები,
რომ ქართლში წინსვლის ჩუხჩუჯებს წყარო,
ამ სიხარულის შევსვათ ჭიქები.

ისე ვაშენოთ და დავამშვენოთ
ჩვენი მთები და ჩვენი ველები,
რომ ჭეშმარიტად ხალხის გულიდან
გვერქვას, გვეწოდოს სტალინელები...

ამხანაგებო! აჰა, გათენდა,
მტრედისფრად მოსჩანს მთები და ველი,
დავაგუგუნოთ მძლავრი ხმით ერთად —
ახალი წელი! ახალი წელი!

1950 წ.

ᲒᲛᲘᲠᲔᲑᲡ

„მიეცით ყველა ყვავილი ჩკალოვს,
ბაიდუკოვს და ბელიაკოვს“.

ი. სტალინი.

ბელადის სულით ნაზარდნი
ცას შეუერთდით ქუხილით,
ირგვლივ გფარავდათ ღრუბლები,
ქარბუქი, ყინვის წუხილი.

ვერ შეგაშინათ გმირები
ქარიშხლის მძაფრმა ქროლამა,
თქვენი შუბლი და თვალები
თუმც ცხარე ოფლმა მონამა.

წინ მიიწევდით გულდაგულ
და მარდად გაინავარდეთ,
ზალხის ტრფიალი თან გახლდათ
სტალინის დაზრდილ შავარდნებს.

მოსკოვს შესძახეთ: არწივმა
ყინულთ უდაბნო გახარა.
თქვენმა ძახილმა, გმირებო,
გული ალხინა, ახარა.

ხალხმა სიმღერა დასძახა,
მთა გალხვა თავჩაჩქნიანი,
ციდან მიწამდე გუგუნებს
თქვენი ხმა ომახიანი.

მთელი სამშობლო ამღერდა,
ამღერდა გულის კარამდე,
ქარიშხლის მძლეველ შავარდნებს
გაქებენ მთიდან ბარამდე.

დაბრუნდით, ზეცის რაინდნო,
დაგხვდათ ვაშა და ვარდები.
ყვავილებშია არწივი —
ყინულში ნანავარდები.

სტალინი გკოცნით, გეხვევათ
მზრუნველი მშობლის გულითა.
ბელადს ბავშვები ხვდებიან
თვალწარმტაც თაიგულითა.

მან სთქვა უარი ვარდებზე —
„გმირებს მიეცით ყვავილი“. —
ეს სიტყვა თაიგულია
გულიდან ამოყვანილი!..

1936 წ.

სამშობლოს შავარდნებს

რასკოვას, გრიზოდუბოვას და ოსიპენკოს.

ჩემი გული — ლექსის ბუდე
ამღერდა და თქვენკენ იწევს,
არ აშინებს რითმის ზღუდე,
სტრიქონებით დაიფიცებს,
რომ საძირკვლად სიხარულის
მას გმირობა თქვენი უდევს.

ჩემი გული — ლექსის ბუდე
ახლა თუ არ აღიღინდა,
სჯობია, რომ სულ დადუმდეს,
აბა გული რაღად მინდა!
როს განიცდის ის სიხარულს,
მან თუ არ სთქვა ლექსი წმინდა!

გაიმარჯვეთ, გაღმა დარჩა
ცის ტატნობი ფრთაგაკრული,
აქ შეგხვდებათ ხალხის გული
განახარი, განაოცი,
მგოსნები კი სიყვარულით,
სიმღერებით გადაგკოცნით!

ჩაგიხუტებთ თქვენ ის მხარე,
ვინაც გშობათ, ვინაც გზარდათ,
თქვენ სამშობლო გაახარეთ —
გაიშალეთ გულის ვარდად!
მოხვალთ, ერთხმად შემოგძახებთ:
თქვენი მოსვლა გაგვიხარდა!

მოვლენ თქვენთან შესახვედრად
დები, ძმები, დედა შვილით,
შეგხვდებიან სიმღერებით
თქვენ ველები გადაშლილი,
პამობრივად გაგიღიმებთ
დიდი კობა ჯუღაშვილი!

1940 წ.

სიტყვა მშვიდობის დასაცავად

აჰ ზვრებს, ამ ბაღებს, ამ მთებს და გორებს
როცა გავცქერი — სული მაღლდება.
ხან ამამღერებს, ხან შთამაგონებს,
ხან ფიქრით დავქრი იალაღზედა.

წინსვლის წყურვილით აღგზნებულ ხალხის
ხმა აღმიტაცებს, ფრთებს მასხამს იგი.
ყოველ ცისმარე დილით სიახლის
ჩემ წინ იშლება დიადი წიგნი.

ბდინარის დუდუნს, ფრინველთ გალობას
ქარხნის ოსტატთა გუგუნი ერთვის.
ჩვენს ჯანსაღ მამაც შთამომავლობას
სიცოცხლის ტრფობით უღელავს მკერდი.

წინ, წინ ვიაროთ! — ხალხის ხმა ისმის,
წინ გზებს მიარღვევს ხალხი ძლიერი.
ახალგაზრდობა ნაპერწკლებს ისვრის
კუნთებმაგარი, სვებედნიერი...

თქვენ, ზღვების გაღმა, მდიდრთა ხროვას
შურის და მტრობის სამოსი გმოსავთ,
არ ინდობთ მოხუცს, არც ძუძუმწოვარს,
თქვენ ხელთ გიპყრიათ სიკვდილის დროშა.

თქვენ ქვეყნად ომის დანთებას ფიქრობთ,
გსურთ გააჩაღოთ ომის ხანძარი,
და უკანასკნელ ძალ-ღონეს იკრებთ —
ხალხს ღრღნიდეს სევდა უზარმაზარი.

ამ მთებს, ამ ქარხნებს, ამ ზვრებს და ბაღებს,
ჩვენს აღტაცებას თქვენ ემუქრებით.
რაც გვაფრთოვანებს, რაც სულს ალაღებს,
გსურთ შეურუჯოთ მას ცეცხლით ფრთები.

თქვენ გსურთ კვამლში და ბურში გახვიოთ
ეს თვალწარმტაცი მთები და ზვრები,
თქვენ გსურთ აქ შხამი გადმოანთხიოთ,
სისხლით შელებოთ მდინარეები.

თუ არ დასცხრებით, თუ ცეცხლის ალით
ჩვენს ცას, ჩვენს მიწას თქვენ შეეხებით,
თუ თქვენი მყრალი ტყვია-წამალით
საზღვრებს შეღებავთ სისხლის შხეფებით, —

ხალხი აღსდგება ვით ერთი კაცი,
წინ წარუძღვება ბრძენი ჭაღარა.
ბრძენი, რომელმაც დღეები მკაცრი
განვლო, აქცია მიწა ბაღნარად.

ამ ბაღნარს, ხალხის ფიქრს და ოცნებას,
(მტრები რომ ულრენთ ბოღმით და ბრაზით)
დაიცავს, როგორც პატიოსნებას
ბრძოლებში ნაწრთობ ბელადის აზრი.

ამ მთებს, ამ ქარხნებს, ამ ზვრებს და ბაღებს
ვერ დაიმკვიდრებს მომხდურთ ხელები,
ამ ჩვენს მიწაზე ვერ იბინადრებს
სვავები — ხალხთა სისხლის მსმელები.

თქვენ, ქვეყნებს შორის ომს რომ აჩაღებთ,
ნგრევით, წალეკვით რომ გვემუქრებით,
გჯეროდეთ მტკიცედ მკვლელებს, ყაჩაღებს,
ომით თვით თქვენვე განადგურდებით.

1952 წ.

ვიმღეროთ ერთად

მე მოვისმინე სიმღერა შენი,
შენი ტკბილი ხმა ჩონგურზე მაშინ,
როს ის შეიჭრა ჩურჩულით, ქშენით
ყვავილების და დროშების მთაში.

იმღერე დიდხანს, დატკბი, დაგვატკბე,
რა არ გვისურვე, რას არ გვადარე,
შენი ნაზი ხმით, გრძნობის აკვანო,
სად არ გვარწიე, სად არ გვატარე!

და ერთხელ კიდევ შეეხე ჩონგურს,
ამართე ყელი და აწკრიალე,
შესძახე წყევლა სამშობლოს ორგულს
და დროშებისკენ გაიშრიალე.

ზღვა ხალხის გული შენზე მღეროდა,
შეიჭერ ჩვენში და გვაცახცახე,
დროშიდან დინჯად შემოგცქეროდა
ჩვენი მშობლიურ ბელადის სახე.

...დადექ, დადუმდი, ვარდების კუთხე
შენი მშვენებით თრთოდა, თქორავდა,
ჩვენგან კი, კარგო, დაისაკუთრე
თაიგული და ტაშის მოვარდნა.

დღეს კი, გოგონავ, დედების, დების
და თვითვე შენი დღეობა არი,
ამ ლამაზ წუთებს მეც ვუერთდები,
როგორც შენს ჩონგურს ლექსების პწკარი.

1936 წ.

სიხარულის დღეები

I

ასცილდა ქვიტკირს თეთრად თლილი მუხის კედელი,
ახალი ოდა კაკლის ახლოს სწრაფად შენდება.
ირგვლივ ფიცრების კრთის სინათლე და მშენებელი,
ხშირი კაკუნით სახლის ქონგურს უახლოვდება.

ზაფხულის დღეა, ქრის ნიავი მშვიდი და წყნარი,
დიასახლისმა ცაცხვის ძირას გაშალა სუფრა,
ამოიტანა ცისფერ დოქით წყაროდან წყალი,
თავზე წაიკრა თავსაფარი თოვლივით სუფთა.

ყურებთან თმები შეისწორა და ძველი სახლის
აივნის ბოძთან ჩამოჯდება ჯაფით დაღლილი.
ყელზე ნიავი ეფერება და იქვე ახლოს
ირხევა მოლზე თავქოჩორა ალუბლის ჩრდილი.

დამშვიდებული ზის, ოცნებით ტკბება და ხარობს,
დავაკაცებას რომ მოესწრო ვაჟიშვილისას.
ხანში შესული გული მისი ამ დღით ნეტარობს,
რომ მოსულია დრო მშობლების სიხარულისა.

ხელისშემშლელი არ ეგულვის მას სოფლად არვინ,
რომ შეაჩეროს ამ მაღალი სახლის შენება.
მალე, სულ მალე დამთავრდება, გადიხდის ქორწილს,
შემოვა ფრთხილად პატარძალი — ეზოს მშვენება.

წამწამდახრილი იმ დღეს ეტრფის სულგანაბული,
სახეს უნათებს ის წუთები, ვით შუქი მზისა —
როცა გულ-მკერდში სიყვარულით ჩახუტებული
ჩვილ შვილიშვილით ინახულებს მეზობლებს მისას.

ამ წმინდა ფიქრით გაუბრწყინდა სათნო თვალები,
მოესმა გზიდან საუბარი მამა და შვილის,
კაბაზე ხელი ჩამოისვა და მოკრძალებით
ყანიდან მოსულთ შეაგება ღიმილი ტკბილი.

II

შემოდგომაა, მზე კაშკაშებს, დატკბა დღეები,
სოფლის დიდ გზაზე არ ნელდება ტყლაშუნი შოლტის.
თვალებს ახარებს ქარვისფერი კომშის ხეები
და გახლეჩილი ბროწეულით დახრილი ტოტი.

აქ კი მთავრდება კარ-ფანჯრების ჩამოკიდება,
ისმის მინის ხმა და ალმასის წკრიალი ნელი.
ამ ჩუქურთმიან მაღალ ოდას როს აკვირდები,
არ შეიძლება არ დალოცო ოსტატის ხელი.

დიასახლისი დღეს დილიდან არ სჩანს ეზოში,
გამთენიისას კოლექტივის ბრიგადას გაჰყვა.
წასვლის წინ სახლის მშენებლებთან მოიბოდიშა
და სხვებთან ერთად ტეხს სიმინდებს მდინარის გაღმა.

მინდვრად წყრთიანი ტაროების გორები დგება,
გამწკრივებულნი შარაგზაზე მიდის ურმები.
მანქანის ხმაზე მეხრე ხარებს წინ დაუხვდება,
რომ ფიცხ მოზვრებმა არ დაწყვიტონ აპეურები.

— შაბაშ, შაბაში, — ბრიგადირის ისმის ძახილი,
ჩერდება ტეხვა, ისვენებენ გამრჯე მკლავები.
სამხრობის დროა, ყველა ჩრდილებს უახლოვდება,
კალათებს ფრთხილად ჩამოდგამენ ხიდან ქალები.

დასხდნენ ჯგუფ-ჯგუფად, ერთი ჩრდილი თითქმის იკმარეს,
მრავალ წელს ასე მშვიდობა და ლხენა ისურვეს,

ჩაიკისკისეს გოგონებმა, მხრები მხრებს გაჰკრეს,
ნაქუჩალები ააცალეს დოქებს და სურებს.

კოლმეურნენი პურ-მარილზე ერთურთს იწვევენ,
წაიმღერებენ და იცლება ტკბილად სასმისი.
ქმარ-შვილს შეხედავს და მეზობელს ჰიქას მიაწვდის
ახალი ოდის მეპატრონე დიასახლისი.

III

დასრულდა სახლის მშენებლობა, უკანასკნელად
ბურბუშელები აივნიდან ჩაფრინდებიან.
და ლეჩხუმელი ოსტატები შინ წასასვლელად
ჩვეულებრივი თადარიგით ემზადებიან.

ჭრელ ხურჯინებში ჩაალაგეს დურგლებმა უკვე
თარაზო, ეჩო, შალაშინი და ნაჯახები.
ნაბდები მაგრად შეახვიეს, თასმებით შეკრეს,
სახეზე ოფლი შეიმშრალეს, გაშალეს მხრები.

დასხდნენ, თუთუნი გააბოლეს, თვითვე სტკბებიან
სერზე ამაყად ამართული ლამაზი სახლით.
იქვე მახლობლად დაცუცქულა, შესჩერებია
დურგლებს თვალებში ყურფართხუნა პატარა ძაღლი.

სახლის უფროსმა მეზობლები გადმოიწვია,
სახელდახელოდ რომ დალოცონ ოდა ახალი.
ერთ მათგანს თავი ცისკენ ცერად აუწევია
და მარტო მოდის ხანდაზმული, ტანად მაღალი.

მიმოიხედავს, დაკვირვებით ათვალიერებს
კიბეს, აივანს და კედლების სინჯვაც ინება,
როს ცალი ხელით იგი ბოძის სცდის სიძლიერეს,
მშენებელს ჩუმად ულვაშებში ჩაეცინება.

სტუმარმა სტუმარს გადაჰხედა, ჩაუკრა თვალი,
ოსტატებს იპყრობს აღტაცება, ლხენა, ხალისი.
ბუხრის მილიდან იკლაკნება ცისფერი კვამლი,
ჯამ-ჭურჭლით შედის დიდ დარბაზში დიასახლისი.

იწყება კრძალვით წინაპართა წესი ჩვეული,
სიტყვას აიღებს ბრგე მოხუცი მხრებამართული.
ამეტყველდება კაცი სოფლად გამორჩეული,
საამო ენით მან დალოცა სახლი ქართული.

IV

მთიდან მნათობმა ამოყარა ოქროს სხივები,
დაისაკუთრა ცის კიდური ფირუზისფერი.
ნისლშერჩენილი გორაკები მზეში ლივლივებს,
სულს ახალისებს დღე დიადი, სიკეთის მფენი.

ასეთი თბილი დეკემბრის თვე აქ არვის ახსოვს,
ხეებს ჯერ კიდევ შერჩენია მკრთალი ფოთლები.
სივრცეს შეარხევს და საამოდ გაიშხუილებს
ფრინველთა გუნდი უეცარი გამოქროლებით.

მიმოვიხედავ, -გამახარებს, აღმაფრთოვანებს
ახალი ოდა მზის სხივებით გაბრწყინვებული.
მისი კედლები იცინიან და ჰფენს სინათლეს
ეზოს ფანჯრები, თეთრ ფარდებით დამშვენებული.

მრავალთა შორის ეს ოჯახიც ამ ნეტარ დილას
მადლობის გრძნობით ანთებული გულებით ჭვდება.
თუთის ხის ტოტზე ერთი ჩიტი ჭიკჭიკებს ტკბილად
და სასოებით შენახული ქვევრი იხდება.

სამოცდაათ წელს ულოცავენ საყვარელ ბელადს
და სურათს მისას ქალი კრძალვით უახლოვდება.

მცირე ხნის შემდეგ კვლავ საერთო საქმეს მიხედავს
ყველა მათგანი და შრომაში საღამოვდება.

საღამოვდება, ხეთა ჩრდილი შორდება მიწას,
აკუნტრუშდება ხბო დედის რძით გალაღებული.
ქაკლის გაბარჯღულ ტოტებს შორის გემივით მოსჩანს
მაღალი ოდა — ელნათურით გაჩაღებული.

რადიომიმღებს ყურს მიაპყრობს მამა და შვილი,
დიასახლისიც ჩამოჯდება, ჩამოისვენებს,
მხრებზე ახურავს სადღეისო თეთრი მანდილი
და მოსკოვიდან საზეიმო სხდომას ისმენენ.

1950 წ.

წიგნი და მამა

მზის ამოსვლიდან გამიტაცა მე ერთმა წიგნმა,
ძვირფას სტრიქონებს ვერ დავშორდი, მას სული ვანდე.
შემომთავაზა სიყვარული, განცდები წმინდა,
განთიადიდან ერთად დავრჩით შებინდებამდე.

აღარ დასრულდა და არც მინდა დამთავრდეს იგი.
მწყურია მასთან ვიყო, ვფურცლო, ვათიო ღამე,
ნუ დამშორდება კიდევ ერთ ხანს დიადი წიგნი,
დავრჩები მასთან მე მეორე განთიადამდე.

ვკითხულობ, ვფურცლავ, სტრიქონებზე ვარხევ წამწამებს.
ჩემ წინ დგას გმირი, მან თვალები შემომანათა,
ისე მიცქერის, თითქოს უნდა ბრძოლებში წავყვე,
ერთი იქუხა, შეტრიალდა, მხრები ამართა.

პირისპირ შეხვდა და უეცრად იელვა ხმალმა,
გააპო, გასჭრა, დაადუმა ვაჟკაცმა იგი.
უხმოდ დგას გმირი, ფერუცვლელი და ახოვანი,
ხმალი ჩააგო და უეცრად დასრულდა წიგნი.

მე გამიტაცა ამ ამბავმა და დამაამა.
მატყვევებს, მიჭერს, როგორც ბავშვი ჩიტს კაკანათით.
ვფიქრობ ამ წიგნზე და ჰაღარა შემოდის მამა
მანდარინებით, ფორთოხლებით სავსე კალათით.

1940 წ.

ბრძოლის ველიდან ყაჩაღები განიდევნება

იმ ესპანელ ბავშვებს, რომელთა
მამები ფაშისტთა ტყვიებმა განგმირეს.

გადაგეხვია, გადაგკოცნა, ჩაგიკრა მკერდში,
შენთან ალერსმა, ჩვილო ბავშვო, ცრემლით დანამა.
თრთოლვით დაგშორდა, ცოლს და დედას უთხრა ნუგეში
და ურდოების შესამუსრად წავიდა მამა.

წავიდა მამა, განუგეშებს დედა მშობელი,
— ვარდისფერ პერანგს მოგიტანსო, მოვაო მალე.
გამშვიდებს, მაგრამ თვით ცრემლი სდის შეუშრობელი,
და შენ მის მკერდში ამღვრეული თვალი დამალე!

უცებ ატირდი, გამზრდელ ძუძუს ცრემლი ასპურე,
მშობელი შენი მჭმუნვარებას შორს წაეყვანა.
იმ წუთს ცრემლებით შენ იმდენი დაიმსახურე,
გულდათუთქულმა დედაშენმა გიმღერა ნანა.

გიმღერა ნანა, სიხარულის გამომსახველი,
გააქრო შენი მწუხარების მომგვრელი გრძნობა.
იშობლის ნანინამ დაგაამა, ძილში წახველი,
და შერჩა დედას ცრემლი, ურვა და მარტოობა.

წარვიდნენ დღენი, საღამო ჟამს გაისმა გმინვა,
ფერმკრთალი დედა ამბის მომტანს მკლავებში ეცა...

დაობლდი, ბავშვო, მამის მკერდი მტერმა განგმირა,
ველზე დავარდნილს დასისხლული პერანგი ეცვა.

ცრემლებს ნუ დაღვრი, ნუ იტირებ. ბალღო ობოლო,
დარდით, ვარამით ნუ მოუტან ჩვილ გულსა ვნებას.
ნუ გეშინია, მამის მკვლელებს მოვუღებთ ბოლოს,
ბრძოლის ველიდან ყაჩაღები განიდევნება.

1936 წ.

რომთულ

რომთულს არ ახსოვს დედის ღუღუნი,
არც მამის მძლავრი მკლავის მოხვევა, —
ადრე არგუნა ღამე უკუნი
ნშობლებს ბალღისას სენმა ოხერმა.

არ ამოუთქვამს „დედე“ არასდროს,
დარჩა რომთული ბედის ამარა,
მისი ბავშვობა დარდმა დაღარა
და სიხარული დაუსამარა...

წამოიზარდა სოფლად რჩეული,
ნეჯოგემ მწყემსად დაავლო ხელი.
მთაში ზრდილსა და მთას შეჩვეულსა
ბთა აღმოაჩნდა კვლავ, როგორც მხსნელი.

მთის საძოვრებში, სადაც ის ნახირს
სდევდა, უვლიდა, ეფერებოდა,
ასწლოვან ხეებს ხვდებოდა დახრილს,
კლდიდან კლდეებში ჯიხვივით ხტოდა.

იქ ნახა ერთი ფართო მინდორი
და ზედ ნაძვები ძმებივით მდგარი.
შვიდი ნაძვი და შვიდივე სწორი,
შვიდვეს ურხევდა კენწეროს ქარი.

ნისლმოხვეული დგანან ნაძვები,
ვით საკმეველის კვამლით მორთული,
იქ ღრუბლის ჩრდილში ვარდის ღაწვება
ხელაპყრობილი ნატრობს რომთული:

— ღმერთო! მაღირსე დავაქაცება,
ამაშორე მე ღელვა და შფოთი,
მაღირსე ჩემი ცეცხლის ტკაცუნი
და მოვერცხლილი ხირიმის თოფი.

ჩემი ფიქრი და მიზანი აჯდეს,
ამ ნაძვნარებთან რომ ვიყო ახლო.
მათთან დავრჩე და მათთან დავსახლდე,
არ ავირჩიო სხვა სამოსახლო.

*

დავაქაცდა რომთული და
ლოყა დაეთრთვილა.
ნაძვებ შორის უთენდება
საოცნებო დილა...

შეეღურტულებს ჩიტები და
უნანავებს ქარი.
გაღმა მთიდან გულს უნათებს
ეშხიანი ქალი.

სანატრელი ყმაწვილია,
მღიმარი და წყნარი.
სიტყვა მისი გსიამოვნობს,
როგორც წყაროს წყალი.

ბოემზადა საქორწილოდ,
არ დაზოგა ძალი;
მაყრულით და ლილეოთი
მოჰყავს პატარძალი.

გოგოს ჰქონდა შაშვისფერი
წამწამი და წარბი,

წამწამიდან თვალი სჩანდა,
ვით ბუძგიდან წაბლი.

*

ეს დიდი ხნის ამბავია,
არც კი ისე ძველი.
მითხრეს, რომთულს უსრულდება
მესამოცე წელი.

ჯერ კი ისევ ჯანსაღია,
ქარმუხლა და ხმელი.
I მოყვარესთან მოყვრულად სჯის,
ფლიდთან — ქუში, ხელი.

მთიდან ხშირად არ ჩამოდის,
არ იტაცებს ლხენა.
ჩაფიქრებულ სახეს შვენის
თეთრი წვერის რხევა.

მის თვალებში ვარამი ზის,
სიხარული არ სჩანს.
დარდითაა გაგუდული,
უძეოდ რომ დარჩა...

*

გაზაფხულია, მაგრამ მთის წვერზე
ჯერ ისევ სუფთა თოვლი კრიალებს,
თვალებს აცეცებს ირგვლივ თბილი მზე,
ტყეში ბულბული სტვენს და წკრიალებს.

მოენატრება რომთულს ბარი და
სამგზავრო თუთუნს ჩაჰყრის ქისაში.

დღეს შრომას თავი რომ აარიდა,
ღამე ათია ფიქრთა წვიმაში.

მოდის ბილიკით ჭალარა მგზავრი
სვანური ქუდით და მუჯუროთი.
ჩიბუხს აბოლებს, ეხვევა ქარი,
შორიდან ესმის ცხენისწყლის შფოთი.

გზა დაიმოკლა, ამ შმაგ მდინარეს
ის არ სწვევია არის რა ხანი!
მიუახლოვდა ცხენისწყლის არეს,
ყურში ხეების მოხვდა ჯახანი.

*

რომთულმა თქვა:
— ომის ცეცხლი
ცას სწვდება და რუჯავს.
საბრძოლველად გზას გაუდგა
მუხლმაგარი ლურჯაც.
აქ კი ხეებს აცურებენ
ყიჟინითა წყალში.
ბეხი სკდება, ქუხილია
მცურავების ხმაში.

ნუთუ დღესაც ვეღარ შესძლეს
მშენებლობის თმობა.
ნუთუ ახლაც აგონდებათ
სახლთა ჩუქურთმობა!

უთხრეს: — დღესაც საჭიროა
ეს საშენი ხენი,
გვეხმარება და ხელს გვიწყობს,
ვით ტყვია და ცხენი.

დაიხარა, დაჯდა ქვაზე,
ხის დგაფუნი ესმის.
მჯილით დაფშვნა თუთუნი და
მაგრად გაჰკრა კვესი.

ულვაშებზე გადაისვა
ყალიონის ტარი,
და თეთრ წვერზე აფართქალდა
გაზაფხულის დარი.

*

თენდება, ცაზე შუქწასული ჩაფიქრდა მთვარე.
ფრინველთ ჭიკჭიკში ვარსკვლავები იმალებიან.
რომთულს წარმტაცი განთიადი აღარ ახარებს,
იგი ამ დილით უსაყვარლეს ნაძვებს ხლებია.

უხმოდ გასცქერის ბერიკაცი ცად აყრილ ხეებს,
ესმის ნაძვებში ჩამალული ფრინველთ ჟღურტული.
გულის ხმაური ჰფენს სინათლეს მოზუცის სახეს,
ნაჯახით ხელში ნაძვების წინ დგას გაბუტული.

დაჰკრა ერთსა და მოჭიკჭიკე ფრინველთ ჟივილი
ლაჟვარდს გაეკრა, ბერიკაცმა წარბი ახარა.
წაიქცა ნაძვი, მზის შუქს გაჰყვა შტოთა შხუილი,
ხმაურმა ხისამ სადღაც ხრამში ჩაიხარხარა.

შვიდივე მოსჭრა და შვიდივე კოხტად დამორა,
ჯილა ხარებით გადაზიდა შუროს ყელამდე.
ცხენისწყლის პირას მიიტანა, მთას დააშორა,
ებრძოდა ნაძვებს ის მესამე შებინდებამდე.

*

დგას რომთული მდინარესთან,
მორზე ზვირთი მღერის,

მშობლიურ ცას შეღუღუნებს
ხმამდუღარე ბერი:

— მამულო! შვილს ვერ გიგზავნი
ბრძოლის ველზე მე,
რომ ეკვეთოს მტერს მედგრად და
დაუბნელოს მზე.

ეს ნაძვები საყვარელი,
სანატრელად ზრდილი,
მოვჩეხე და მოვიშორე
მათი ნაზი ჩრდილი.

ცხენისწყალში გადავყარე
საგანგებოდ თლილი.
მოგხმარდეს და გამოგადგეს,
როგორც ღვიძლი შვილი.

1943 წ.

დედის სიმღერა

დედის დარდო, დედის ვარდო,
დედის სიხარულო.
საითა ხარ, საით იბრძვი,
ერთადერთო შვილო.

შენთან მინდა დღე დავლიო,
ღამე გავათენო.
თუ ვერ მნახავ, მოიწერე:
თვალებს ვანათებო!

გამაგონე ეგ ტკბილი ხმა,
ვარდად ამოშლილო,
რა ხანია რომ დამშორდი,
მომენატრე, შვილო!

შენი ტოლი ბარათს გზავნის,
შენ სადა ხარ, შვილო!
შავო ბიჭო, შავგვრემანო,
კოხტავ, მხრებგაშლილო.

სიხარულით, სიყვარულით,
ნანით გამოზრდილო.
მჯერა, მოხვალ, არ დამტოვებ,
დედისერთა შვილო.

1944 წ.

ნანული

მკერდზე დაყრილი ნაწნავები ეთამაშება,
ჩრდილს ჰფენს მძივებით მოქარგული ქართული სურა.
დადუმებულა, წამწამების ფეთქვა ამშვენებს, —
თრთოლვით ახედავს სანატრელი მამილოს სურათს.

დილით აფრქვია მას ბარათმა გრძნობები თბილი,
მშობელმა შორით ანუგეშა და დააამა.
ბარათს თან ახლდა ფერწასული მინდვრის ყვავილი,
დაბადების დღეს ულოცავდა მებრძოლი მამა.

ახლა კი ფიქრით დაბურული ზის თავდახრილი.
მიენდო წარსულს, წამწამები ნამით ევსება.
მარტოდმარტოა, ვით ტყის პირას ნუკრი დაჭრილი,
და მას შორიდან მშობლის თვალი ეალერსება.

მზე შეფერმკრთალდა, მოციმციმე სხივი ნელდება,
ნიავს შეჰხარის ხე ალვისა, ცამდე აწვდილი,
იგი ზის უხმოდ ფანჯარასთან და აგონდება:
ტოლთა კისკისი, ხმა ჩონგურის, ცაცხვების ჩრდილი.

ფიქრობს ნანული და უეცრად გაიღო კარი,
შეცბუნდა, მკერდში აფართქალდა სათუთი გული.
გადაეხვია მოკრძალებით სათნო თამარი,
დაბადების დღე მიულოცა მას თაიგულით.

ხმა ვეღარ დასძრა, აკანკალდა, დაიბნა, შეკრთა,
ოდნავ შეირხა, ვარდთა კონას მოხვია ხელი.
უმალ თვალები შეანათა მამილოს სურათს
და წამწამს მოსწყდა შთაგონების უმანკო ცრემლი.

1944 წ.

ᲨᲕᲘᲚᲝᲑᲘᲚᲘ

დაგირბია მტერმა ბინა,
დაგიკარგა დედა.
საქართველომ გაგიღიმა,
საქართველოს ხედავ.

გეფერება ჩანჩქერები,
გეფერება მთები.
მზის სხივებით იქოჩრება
ოქროსფერი თმები.

ქართველ ქალმა ჩაგიხუტა
ვარდისფერი ბავშვი,
შენი ტრფობა ჩაკვირტულა
ხავერდოვან ხმაში.

გაგიშალა „დედა ენა“,
წაიკითხე „ია“.
იამ ყელი მოიღერა,
სითბო შეგაფრქვია.

გაიხარე, დედობილმა
მოგიქსოვა წინდა.
იასავით სანატრელო,
იასავით წმინდავ.

არ იტირო, გენაცვალე,
არ იტკინო გული.
მოლიმარი შეგეყრება
დედა დაკარგული.

1943 წ.

გაზაფხულია

გაზაფხულია. მზემ გამიცინა,
ფრთებს აფათქუნებს ცისკენ გუგული.
ნამმა ბალახი ააციმციმა,
ყვავილს ათრთოლებს ფუტკრის ზუზუნი.

გაზაფხულია, მღერის ბუნება,
ააწკრიალა ტოროლამ ყელი.
ჩანჩქერი კლდეებს ებუბუნება,
მარად ჭაღარა და ბედნიერი.

სულს ახასხასებს ჩუხჩუხი მისი,
ხეც ჩანჩქერივით დახატულია.
შორს მეომრების გუგუნი ისმის,
ამხანაგებო! გაზაფხულია...

1945 წ.

ᲨᲘᲜᲐᲛᲝᲣᲡᲕᲚᲔᲚᲘᲡ ᲛᲔᲣᲚᲚᲔ

I

დიდი ხანია ვიცნობ და მხვდება
შავი მანდილით, ხორბლისფერ სახით.
თან ახლავს კრძალვა და მორიდება
ყველგან, ყოველთვის, თოხზედაც დაჯრილს...

ის უსაქმურად არ გაჩერდება,
გული აქვს წრფელი, სათუთი, ჩვილი.
შრომაში ტოლებს უკან არ რჩება,
მარტოხელობას არვის შესჩივის.

როცა მოუხმობს საერთო საქმე
ალიონიდან მინდვრად იჩქარის.
შინ მის ქალობას შორიდან აქებს
მისი ეზო და მისი ჭიშკარი.

ბაასში ხშირად არ უყვარს ჩაბმა,
(ცხოვრებას მისას არ ახლავს ხიწვი).
ათასში ერთხელ მოჰყვება ამბავს
და საუბრისას ენთება, იწვის...

მას მარად თან სდევს ქმრის წმინდა ხსოვნა,
ვით გაზაფხულზე სინათლე მზისა.
მისი სახელით არ უყვარს თხოვნა
და ერიდება ხსენებას მისას.

ქმრის ტოლ-მეგობრებს როცა შეხედავს,
თავსაფრის ყურებს მოიწევს ნელა.

ძოერიდება მათთან შეხვედრას,
ჩაივლის, როგორც ციცინათელა.

როს მოერევა ჭმუნვა და დარდი,
როს სული სევდით დაუმძიმდება.
დუმილით მივა ოდის კარამდი,
ქუჩაში მაინც არ ატირდება.

შევა ოთახში, ძვირფას კუთხესთან
ფრთხილი ნაბიჯით მიდის, ფითრდება.
ხელში აიღებს საყვარელ სურათს
და ჩუმად, ჩუმად აქვითინდება.

ნიშნად გაწყობილ ხალათს და ქამარს
მთრთოლვარე თითებს კრძალვით შეახებს.
ის თითქოს ურჩევს: დაყუჩდი, კმარა,
ბავშვს არ უჩვენო მწუხარე სახე.

გაინაბება, შეაჩერდება
ყვავილით სავსე პატარა სურას.
თმას შეისწორებს და შეცბუნდება,
ბალიშზე დადებს მეომრის სურათს.

მშობლიურ გრძნობით ეცვლება გული,
გამოიცოცხლებს ცივი წყლით სახეს.
გავა ეზოში, შვილის სახელის
ძახილით სივრცეს შეაცახცახებს...

როს პირმშო პასუხს გასცემს შორიდან,
მოეფინება შუბლზე ნათელი,
და თავს ისე გრძნობს, თითქოს უეცრად
ხვდება განთიადს ღამენათევი.

იცდის უძრავად, ამ მოლოდინში
ეზოს ჭიშკარი სწრაფად იღება.

მკვირცხლი ბიჭუნა მკლავებგაშლილი
დედას ძალუმად ჩაეხუტება.

II

პირმშოს ალერსმა გაუთბო გული,
სულის მფერფლავი ჩაუქრო სევდა.
ხმა ვერ გაიღო, დადუმებული
დგას შვილთან ახლოს მზრუნველი დედა.

მდუმარე მშობელს შესჩერებია
ფართო თვალებით პატარა გიგი.
დედა კი, დედა ეძებს ოცნებით
რით გაახაროს, დაატკბოს იგი

მიაგნო, უცებ შეირხა რწმენით,
წარსდგა ნაბიჯი, ასწია თავი.
არარა უთხრა ბავშვს ტკბილი ენით,
მხოლოდ მოხვია მარჯვენა მკლავი.

ნიავს მიაპყრო სახე და გზაზე
ცხრება ნაცრემლი ქუთუთოები.
ორთავეს შუქი ეფრქვევა ტანზე
აყვავებული ატმის რტოების.

შევლენ ოთახში, გიგი დახედავს
წიგნებს და ფრთხილად ერთ მათგანს გაშლის.
მაგიდის ზემოთ ამშვენებს კედელს
დიდი სურათი — ბელადი ბავშვით.

მყუდროებაა, დედა და შვილი
თითქოს დაშორდნენ ერთიმეორეს.
შვილი კითხულობს ჩუმად გაკვეთილს,
შემდეგ თვალხუჭვით გაიმეორებს.

დედა უსმენს და ხმა უწმინდესი
ფრთებს ასხამს მტკიცედ ამაღლებული.
შეჯედავს სურათს და სულს უმშვიდებს
ბელადი ბავშვთან გაღიმებული.

ფიქრით მიმართავს: — ნუ მძრახავ დარდში,
თუ მძირავს წუთით უმეგობრობა.
გიმზერ და მჯერა, იხარებს ბავშვი,
მას ვერ დაჩაგრავს მამით ობლობა.

1953 წ.

ახლა რუსთავში მუშაობს იგი

მისაუბრია მე მასთან ხშირად,
ბევრჯერ ყანიდან მოსულა ჩემთან.
და მისი გულით სიცილს ნიშნავდა,
კბილებს როს თეთრად გამოაჩენდა.

მას ერქვა სოფლად მართალი კაცი
და იყო ალალ შრომით განთქმული,
ახალ ხუთწლედში, რუსთავში როცა
დაიწყეს დიდი საქმე ქართული —

მან იქ პირველმა ისურვა წასვლა
და საფიქრალი ისღა რჩებოდა,
რომ საქართველოს ახალ ხერხემალს
მისი ძალ-ღონე შემატებოდა.

წავიდა, შემდეგ არ შემხვედრია,
და დღეს უეცრად ქუჩაში ვნახე.
მე კოლმეურნე გლეხი მახსოვდა,
მაკვირვებს მისი მუშური სახე...

ის გამოცვლილა და სულ სხვა კაცი
დგას ჩემთან ახლა ძარღვიან ხელით.
და საოცნებო სურათს მიხატავს
სოფლის ცხოვრების უბრალო მთქმელი.

ვესაუბრები და მის მაჯაზე
ითვლის საათი წკარუნით წუთებს.
მას გაზეთები უჭირავს ხელში,
ჯიბიდან უჩანს სათვალის ბუდე.

მშვიდობისათვის როცა ხმას იღებს,
რისხდება მტერთა მკაცრი მძრახველი.
თვალებს უბრწყინებს, სახეს უნათებს
ჯალხთა ნუგეშის დიდი სახელი.

და ელერს საამოდ სიტყვები მისი,
როგორც ჩიტების ჟივილ-ხივილი.
შეხედავს ზეცას და მოერევა
ჩვეულებრივი სათნო ღიმილი.

1952 წ.

წვევამდელის დაბრუნება

ჭაბუკი დაბრუნდა სოფელში,
არმიის რიგებში გაწვრთნილი.
შემოეგება მას დედა,
შორიდან მკლავებ გაწვდილი.

ჩაიკრა, გულ-მკერდში ჩაიკრა,
უსიტყვოდ, უთქმელად დაკოცნა.
სამი წლის უნახავს შეჰყურებს,
დალოცა, ჩურჩულით დალოცა.

ჭაბუკი, ჩაბსკვნილი ჭაბუკი,
ნამგზავრი, შორიდან მოსული.
გულისხმას დედისას ყურს უგდებს,
უხმოდ დგას ფარაჯა მოსხმული.

და როცა ღელვისგან დედილოს
ცრემლებით აევსო თვალები.
— გეყოფა, დამშვიდდი, დაწყნარდი, —
უთხრა და მოხვია მკლავები...

1954 წ.

მე მიხარია

მე მიხარია, როს განთიადი
ფრთას ჰკრავს ვარსკვლავებს, ცას ეპიდება.
წყვდიადს შთანთქავენ მთები ზვიადი
და ჩიტი ფრენით აპიკპიკდება.

მე მიხარია, მზის შუქი დილით
გორაკის კალთებს რომ ეფინება.
სოფლის მდუმარის, ხმა გაკმენდილის
გამოცოცხლება, აფოფინება.

მახარებს კაცის მხრებგაშლილობა,
როს საქმეს თვისას მკვირცხლად ხელს ახებს.
ეტყვი გულითად დილამშვიდობას,
იდღეგრძელეო, რომ გადმოგძახებს.

მახარებს, კაცი სახლს რომ აშენებს,
მზით გაბრწყინვებულ ძნებს რომ გავცქერი.
რომ არ შორდება, ამკობს, ამშვენებს
მთას თმახუპუპას ცელქი ჩანჩქერი.

მე მიხარია, არხი რომ გაპყავთ,
რომ მტკვართან ისევ ბრძოლა ჩაღდება.
ხრიოკ ველზე რომ იქუხებს ტალღა,
დამწვარი მიწა გაბაღნარდება.

მახარებს კაცი მზით გარუჯული,.
გატაცებული მომავლის ეშხით.
არხთან მისული მღელვარე სულით,
გვალვას რომ ებრძვის წერაქვით ხელში.

მახარებს ვაზი ხარდანს აკრული,
ხშირი ნაყოფით ლერწებს რომ არწევს.
ლალისფერ მტევანს მოსწყვეტს ასული
და სიყვარულით მაღლა რომ ასწევს!

თვალებცქრიალა მცირეწლოვანებს
შევხედავ, ვტკბები, სულში დარია.
ქვეყნის სიკეთე მე მაფრთოვანებს,
ქვეყნის სიკეთე მე მიხარია.

1952 წ.

მოხუცი მასწავლებელი

მოხუცებული მოამაგე, საქმით რჩეული,
დღემდე სკოლისკენ მიილტვოდა რვეულით, წიგნით.
დღეს დაუძლურდა. რუკას, დაფას, ცარცს შეჩვეული
მის კარ-მიდამოს იშვიათად შორდება იგი.

სამოცი წელი მოსწავლისკენ ეჭირა თვალი.
მოტყდა, მოდუნდა, მის ახლობლებს ეს სევდას გვრიდა.
ურჩიეს: — წმინდად მოგიხდია ხალხის წინ ვალი,
აწ დაისვენე, შენს მეგობრებს იცოცხლო გვინდა.

წლებმა იძალა, და სურვილი — იგი რომ სკოლას
კუბოს კარამდე არ გაჰყროდა — ვერ გაიტანა.
გადაიღალა, ფრთა შეკვეცა დღეების სრბოლამ,
დაიმორჩილა დიდი სული გულმა პატარამ...

ახლა დროდადრო ის ეზოში თოხით თუ ბარით
უახლოვდება ვენახს, ხეხილს ტრფიალით, ეშხით.
და საღამო ჟამს თუკი არ ჰქრის მსუსხავი ქარი,
ის აივანზე გამოჩნდება გაზეთით ხელში.

ბოულოდნელად ჭიშკრის ჭრიალს თუ მოჰკრა ყური,
დაკეცავს გაზეთს, ძირს ჩამოწევს ფრთხილად სათვალეს.
ფუსფუსდება გაურკვევლად, გახარებული
შომავალ სტუმრებს დაკვირვებით შეათვალთვალებს.

და ის სტუმრები, გაბრწყინებულ სახით მღიმარნი,
მოსი ყოფილი მოსწავლენი თუ იქნებიან.
მის აღტაცებას, მის სიხარულს არ აქვს საზღვარი,
ბევრჯერ მათ იგი ცრემლმორევით შემოხვევია.

და ასე ტკბილად, უხმაუროდ განაგრძობს სოფლად
სიცოცხლეს თვისას ღრმა მოხუცი, სულით მზიანი.
ხალხი პატივს სცემს, ის ხალხს უყვარს, თავს არ გრძნობს
ობლად
საყვარელი და ღვაწლმოსილი ადამიანი.

მხოლოდ დილით კი, როს კისკისით და ჟრიამულით
სკოლისკენ ილტვის თვალცქრიალა ბავშვების წყება,
ააცახცახებს განუყრელი სევდა ფარული,
რომ მათთან ერთად აღარ მიდის... და გული წყდება...

1952 წ.

გაზაფხულის დღეები

ნაირფერებით დამშვენებულ სოფლის წიაღში
დიდს თუ პატარას ულვივდება შრომის ხალისი.
თავსაფრიანთა ჯგუფი იღწვის ხეხილის ბაღში,
ძინდვრად გაჭრილი ბრიგადირის მკვეთრი ხმა ისმის.

მჭედელმა ცეცხლი გააჩაღა და მისი ალი
სახეს უნათებს და ოქროსფერ შუქში ტრიალებს.
საგაზაფხულო სუფევს გარჯა აქ დაუმცხრალი,
ქშინავს ქურა და კვამლში ჰაერს შეაშრიალებს.

უხვ მოსავლისთვის ვაჟკაცური ბრძოლა გაჩაღდა,
შრომის წყურვილით ანთებულთა ყიჟინა ისმის.
გუგუნებს მძლავრი რკინის ხარი მინდორზე ლაღად
და ბოლს რგოლებად წამდაუწუმ ზეცისკენ ისვრის.

აგერ მდინარეს შეებნენ და ჯებირს აგებენ,
მღელვარე ტალღებს მოხდენილად შეუკრეს ფრთები.
შორს მიმავალნი ზურგ შექცევით მიბუტბუტებენ
დამარცხებულნი, დარცხვენილნი მღვრიე ზვირთები.

იბრძვის სოფელი, გაზაფხულის საამო დღეებს
საერთო შრომით შეეგება ყრმა და ჭაღარა.
დაეტყო ზრუნვა ვაზებს, ბოსტნებს, ხეხილის ბაღებს,
იხვნება მიწა, ხნულში თესლმა ჩაიხარხარა.

ეხნე კოლმეურნე, წარმტაც ცის ქვეშ ამღერებული
მიაროლვევს ყამირს, ძალას მატებს დუგდუგი ბორბლის,
და ამბობს: შევხვდეთ შემოდგომას გახარებული,
ჩვენი ბეღლები ამოვავსოთ ოქროსფერ ხორბლით.

1951 წ.

რიონჰესის მუშებს

მეც თქვენთან ერთად ამ დიდ ლოდებს დავჭიდებივარ,
რომლებსაც ამკობს თქვენი შრომის და ბრძოლის ეშხი.
მეც მიბრძოლია ამ გვირაბში და მირბევია
ვეება კლდეები წერაქვით ხელში.

მეც თქვენთან ერთად ღამეები გამითევია
ლაღუმის კვამლით თაღშებოლილ გვირაბის გულში,
დღეს თუ ეს კვამლი თქვენ მნათობად გადააქციეთ,
მეც წვლილი მიძღვის ამ სიხარულში.

რა ჩქარა გარბის ეს დღეები, რა სწრაფი არი, —
მაგრამ იმ დღეებს, იმ ღამეებს რა დამავიწყებს,
როცა ლაღუმი სკდებოდა და ლოდთა ზანზარი
დაგვამსგავსებდა გულად არწივებს...

გავიდა დრონი და დაიფშვნენ მუნჯი კლდეები,
ჩვენს ნაფეხურზე ურჩ მდინარეს გააქვს ჩქაფანი,
ბღვრიე რიონი აციმციმდა ვარსკვლავებივით
და მოსჩანს როგორც ოქროს ფაფარი.

1933 წ.

რ ი ო ნ ს

დიდო ფაზისო, ფასის მთიდან გადმომდინარევ,
კვლავ მომენატრა ჯიქურ მგრგვინავ ტალღათა ცქერა,
გესტუმრე, კარგო, მაგრამ რა ვქნა, ვაუკაცურ ზვირთებს
ამ თეთრ ლოდებთან ვეღარ ვხედავ, ქცეულან ჩქერად.

იქნებ, რიონო, გული გტკივა, ბოღმით ირთვები,
ნების გარეშე რომ აგიგეს ბინა ახალი.
შუქად აქციეს მოდუდუნე შენი ზვირთები,
დასტოვეს მშრალად ქვიშა, შენი ნამოსახლარი.

იქნებ, რიონო, ის გაშმაგებს, რომ ჟამთასვლაში,
მთიდან ბეჭებით მონაზიდი ჯიღა ლოდები
დარჩენ უშენოდ, ვერ ჩაუვლი ტალღათა ტაშით
და ამ ფიქრებით დალეწილი ზღვას უერთდები.

ნუ დაგაფიქრებს შენ ლოდების ობლად დარჩენა,
დაყუჩდი, კარგო, გულზვიადო, ნუ დაღონდები.
ვინაც შენს ზვირთებს მოუარა და გზა აჩვენა,
მას მოუვლელად არ დარჩება არც ეს ლოდები.

ხედავ თუ არა, რომ გაბურღეს მდუმარე ლოდი,
ლაღუმმა იწყო მის გულ-მკერდში უნდოდ ზანზარი,
აბა მიამბე, სთქვი, მდინარევ, თუ მოელოდი,
რომ შენს ლოდებშიც გაჩნდებოდა მძაფრი ხანძარი.

არა, და მაშინ მომისმინე, მომაპყარ ყური,
უცხო ამბავი გასართობად გიამბო მინდა,
გაგახალისებს, ვით ნიავის მთით შარიშური,
როგორც ამბორი ნუგეშმცემი და ფიცი წმინდა.

რად ვეფერები, ფიქრი ჩემი რად არ გშორდება?
უტყვი ლოდები ჩუქურთმებით როს დამშვენდება —
აიმართება მთაზე კოშკი თეთრი, ზვიადი,
შენი ამაგის სამახსოვროდ, ვით განთიადი.

და როცა მწუხრში შთაინთქება კოშკი დიადი,
როცა დარბაზში შეიჭრება ღამის წყვდიადი,
შეებრძოლები დასაფერფლად შორეულ ქშენით,
და მრუმე კედლებს გაანათებს სხივები შენი.

1936 წ.

ასოთამწყობებს

ისეთი გრძნობით მომიხდა მოსვლა,
გული ბუდეში აღარ ეტევა...
თუ თქვენი სახე ფიქრებით მმოსავს,
ეს ხომ არაა გადამეტება.

დაგშორდებით და კვლავ თქვენთანა ვარ,
კვლავ სული ჩემი თქვენკენ ბრუნდება.
ეს სიყვარული მანამ შეგრჩებათ,
სანამ ქვეყანა არ დადუმდება.

თქვენზე ერთი რამ მე ნატვრით მესმის
და მინდა, ძმებო, ამის ნიშნება:
პოეტის გრძნობით ნაწერი ლექსი,
პირველად მუდამ თქვენ წინ იშლება.

1927 წ.

მეაბრეშუმე ცირა

ამოიპარა მთიდან ღრუბელი
და წეროსავით იწყო წრიალი.
ერთთან მეორეც მიცურდა უცებ,
შეიქნა ცაში ორომტრიალი.

იელვა, ელვა გაქრა და ისევ
იელვა... ზეცას შეშხუის ვერხვი.
ცა მშვენიერი შავ ღრუბლებს ისევს,
ჭექა-ქუხილში გავარდა მეხი.

თიკანს აუტყდა შიშით კანკალი,
კრუხს აცდენილი წიწილი წივის,
სახლზე დაეცა სეტყვის მარცვალი
და ახლოვდება ხმაური წვიმის.

ნახირი უხმოდ შეყუჟდა გზაზე,
ნიავს დასძლია ქარმა და ცივა.
თუთის ტოტებით მხრებდატვირთული
სახლისკენ მირბის მშრომელი ცირა.

ფერმკრთალ სახეზე ჩამოწეწილ თმებს
წვიმის წვეთები წურწურით სცვივა.
მოღუშულ ზეცას თვალს შეანათებს,
სდუმს აივანზე ლამაზი ცირა.

ხანგრძლივი ავდრის შემდეგ არ ელის
თუ გაახარებს მათი ჩუმი ხმა,
თუ იშრიალებს ცახზე გამსვლელი
თეთრი ჭიები აბრეშუმისა.

სოველი კაბა გულ-მკერდზე ეკვრის,
შეწყრა ბუნებას, დგას გაბუტული,
ჩაფიქრებული, სიხარულს არ გვრის,
მერცხლის ბარტყების ტკბილი ჟღურტული.

ამ გაზაფხულზე ღონე და ჯანი
რასაც შესწირა და შეალია,
ნუთუ ჩელტებზე ამდენი ხანი
თავშესაქცევად უშრიალიათ?!

ნუთუ?.. არ უთხრან: „ჯანმა იდიდოს
შენმა“ — და სოფლად იყოს ნაქები,
რომ შემდეგ თავის შრომით იყიდოს
ნაირ-ნაირი ჩითის კაბები.

სწუხს უხმოდ იგი, ფიქრის ატანა
უმძიმს, ამოთქვა: — „არ გავიხარებ?
ყვითელ პარკების გადასატანად
მამა ურემს არ შეუბამს ხარებს?!“

თქვა და შეჩერდა, ხედავს ავდრისგან
ვერვინ დაიხსნის, არვინ სჩანს მცველი.
გულზე მოაწვა ძალა დარდისა,
მაყვლის თვალებში ჩაუდგა ცრემლი.

შერცხვა ცრემლის და თავი დახარა,
არ იცვლის სამოსს, თუმც ძლიერ სცივა,
ნეტავ სად არი დედა ჭაღარა,
რომ უთხრას: — შვილო, გადიღებს წვიმა.

1948 წ.

ყალბი ყოფილხარ

ზღვა ღელავდა, იდექ ტოლთან
ახალგაზრდა ქალი.
მღელვარე ზღვა შეტორტმანდა,
შეგვაშხეფა წყალი.

ზვირთი ზვირთებს დაეჯახა,
ყალყზე შედგა ტალღა.
ზღვა ჰიდილით და ქუხილით
მიილტვოდა მაღლა.

დაიგრაგნა, ძირს დაეცა
ტალღა ცისკენ მსრბოლი.
და დაიძრა ნაპირისკენ
ზვირთი ზვირთთან ბრძოლით...

და ჰა, ნაპირს მოაშურა,
მძლავრად დაიქუხა.
ამ დროს შენმა დაწივლებამ
ყველა შეგვაწუხა.

— მე-ში-ნია, მე-ში-ნია, —
იძახოდი თრთოლვით.
წარმტაც სურათს დააშორე
შენი თანატოლიც.

ყველა იქ მდგომს ზღვა გვხიბლავდა
მძლავრი, ბობოქარი.
შენ მის ცქერას განერიდე
ახალგაზრდა ქალი...

რომ არ იყავ შენ გულწრფელი,
ვინ არ მიხვდა მაშინ.
ეს აშკარად იგრძნობოდა
შენს ქცევას და ხმაში.

ქალო! ნუთუ ვეღარ ამჩნევ,
მაგ ხმა რომ არ გშვენის...
არ გრცხვენია, რომ გავიგეთ
ჩვენ სიყალბე შენი.

1954 წ.

ცხენენჯი

უნაგირს ავეანდს აბამდი
ლურჯა დაგორდა ხის ძირას,
გული იჯერა, წამოხტა,
შეჩერდა, დაიჭიხვინა.

შეხედე, შუბლი გაგეხსნა,
გწყურიოდა რაღაც გენატრა.
ვერ მოაშორე თვალები,
ტრფიალი შემოგეშატა.

ალერსით მიუახლოვდი,
გეგონა მშვიდად დაგნებდა.
გაიქცა და შენ ლოდივით
გულზე მოგაწვა ლოდინი.

ინავარდა და ფლოქვებით
მინდვრის ბალახი მოსრისა...
გარბოდა, ნალზე მოსჩანდა
სიმწვანე ლორთქო მოლისა...

როცა ის ხელში ჩაიგდე,
იმატა გულის ხმაურმა,
დატყვევებულმა მერანმა
ლაგამი ჩაახრამუნა.

თემს გაღმა გეგულებოდა
სოფლის რჩეული ქალები..
იქ მოუთმენლად გელოდა
ერთი ცქრიალას თვალები.

შეგხედეს, ჩრდილმა დაგფარა;
ბავშვები მოლზე ტოკავდნენ.
ქარმუხლა ლურჯას ფაფარი
შავთვალას ნაწნავს მოჰგავდა.

ჩაბალახ გადმოგდებული
იმზირებოდი მთებშია...
და კოხტად იღიმებოდი
გიშრისფერ ულვაშებშია.

ქუსლი შემოჰკარ ლურჯას და
ლაწანი იწყეს კაჟებმა.
ვეფხვის თვალებით დაგზვერეს
სათემოს მოსულ ვაჟებმა.

მკერდთან სადავე მოშვილდე,
მუხლი გაქვავდა მერნისა.
შეწყდა, შეჩერდა უეცრად
ცღარუნი უზანგებისა.

გაკვირდებოდნენ ქალები,
ზოგი თავს ხრიდა, შველობდა.
ბევრი მათგანი მოხიბლე,
შენ მაისობა გშვენოდა.

1932 წ.

ახალგაზრდა მომღერალი

შემოდგომის მზემ მიაფრქვია ფანჯრების მინებს
სხივები უხვად, აივანზე სიჩუმე სუფევს.
ქალის საწოლთან ხალიჩაზე დახატულ ირემს
მზე თვალმიმტაცად, საოცნებოდ ხის ტოტებს უფენს.

გამოეღვიძა, თვალს მიაპყრობს საყვარელ ცხოველს,
ათამაშდება ირმის ტუჩთან ფოთლები ხისა.
ტკბება სურათით, ხელისშემშლელს არვის მოელის,
უცებ თვალები დაუხუჭა სხივებმა მზისა.

წამოდგა ფრთხილად და ხალათი შემოიხურა,
დაიძრა, ყელი მოიღერა როგორც ირემმა.
ციაგებს სივრცე, დილის ნისლი მთის მწვერვალს ბურავს,
ყიჟინა დასცეს ზვრებს მიმავალ ბრიგადირებმა.

გასცქერის, უსმენს ბუნების და ადამიანთა
შეხმატკბილებას, შეურხევლად ღელავს, ენთება.
უცებ მის თვალწინ აღტაცების შუქმა ინათა,
შეცბუნებული აღძრულ სურვილს შეუერთდება.

მშვიდდება, უნდა სულის ღელვას გზა ფრთხილად მისცეს.
ფრთები შეასხას აჩქარებულ თვის გულის ძგერას,
მიმოიხედა, ცას თვალი ჰკრა, მოჰფინა სივრცეს
უგულწრფელესი, უდრტვინველი, ლაღი სიმღერა.

ჯოხს დაყრდნობილი ბერიკაცი გზად მიმავალი
შედგა, მომღერალს შეაჩერდა სმენად ქცეული.

მან დაამთავრა, გადმოღვარა ღელვა სულისა,
მიეყრდნო კედელს, ქანდაკებას ჰგავდა სხეული.

მოხუცებულმა ზე ამართა მოხრილი მხრები,
წარსდგა ნაბიჯი, აბუბუნდა ხშირ სუნთქვით, ქშენით:
— მადლობელი ვარ, მადლობელი, გახარებისთვის,
შენც გაიხარე, დაილოცოს მშობელი შენი.

1952 წ.

ბარიტის მემალარეს

მაშინ შეგხედე, როცა ბილიკით
სახეგაშლილი მორბოდი,
გახალისებდა ოცნება,
როგორც გლეხს ყანის მოროდი.

მოგვიახლოვდი, დაგვხედე,
თვალში მზე ამოგდიოდა,
მხრებგაშლილს ოფლი სახეზე
ნამივით ჩამოგდიოდა.

სთქვი: — კაშიეთში აღმოჩნდა
ბარიტის თეთრი მთებიო,
მე ლოკნარიდან მოვდივარ
და ზეიმს ვუერთდებიო.

უნდა საჩქაროდ წავიღო:
ბური, ზონარი, ფალია,
რომ ავაფეთქოთ, ლაღუმით
შევაზანზაროთ მთანია.

შენი სურვილი ვისმინეთ,
იჩქარე, სადაც გელიან,
კვლავ გაგვახარე, ჩვენს მთებში
მადანი ულეველია!

1930 წ.

ს ო ფ ლ ა დ

სოფლად მოხველი და აქ ისვენებ,
შენს გამზრდელ ეზოს, მინდვრებს ეწვიე,
წინ გეხატება ის მთა, ის ველი,
ხე, რომლის შტონიც შენ გირწევია.

აგერ ის ცაცხვი, სადაც უქმე დღე
ჩონგურს უკრავდნენ, ისმოდა ტაში.
გწყურია დღესაც ირგვლივ ურბენდე
ცაცხვის ხეს უკვე არც ისე ბავშვი.

იქ კოლმეურნე ოდას აშენებს,
სადაც ტოლებთან ბალახს თელავდი,
სამშობლო კუთხე გალხენს, გამშვენებს,
ხშირად ვერ ცხრები გათენებამდი.

უმზერ, ვერ იცან შენ ის უბანი,
სადაც ხეები იდგნენ, ვით ძნები.
როგორც ამბავი ნასაუბრალი,
გამქრალან სადღაც უმგვანო გზები.

ზარობ და ლაღობ ამ სილამაზით,
თვითონ ლამაზი სახის მფლობელი,
გამკობს, გბადრავს და უფრო განაზებს
სახეშეცვლილი შენი სოფელი.

1939 წ.

ტაშისკართან

ლიხს აქეთა ვარ, წინ წინაპართა
სისხლით ნაბანი ხეობა მოსჩანს,
ორმხრივ გაისმის გუგუნი მთათა,
ქარი ხის ტოტებს ღუნავს და ქოჩრავს.

მოღელავს მტკვარი და ტივზე მდგარი
მეტივის ნელი ღიღინი ისმის,
დაძრწის, ზუზუნებს, გასწივის ქარი,
კლდეს მოახვია ნაფლეთი ნისლის.

გავცქერ ხეობას, მშვენება მისი
მიპყრობს, მიტაცებს, მისკენ ვიჩქარი,
უეცრად გულში აჩქამდა სისხლი,
მთაში კი ისევ ზუზუნებს ქარი.

ურჯუკთა მუსვრის დღეებს შევები,
გუგუნი მესმის ქართული ჯარის,
თითქოს კლდე მამცნობს ჩაშავებული,
როგორ იყარეს მუხთლებზე ჯავრი.

როგორ ჩარეკეს მრბეველნი მთის ძირს,
როგორ დალეწეს მათი კარავი,
როგორ გრგვინავდა ხმა სააკაძის
მეზივით მკაცრი და მტრის მზარავი.

წუთი წუთსა სცვლის, ცხრება, ნელდება
წარსულთან ფიქრით გასაუბრება,
მოსაფერებლად მიახლოვდება
ქართლის წარმტაცი ცა და ბუნება.

ჩადგა, შეჩერდა, მშფოთვარე ქარი,
მხოლოდ მთის გული ოდნავ ირხევა,
და ამ ტანაყრილ ხეთა ხმაური
უკანასკნელად წაიღო ხევმა.

ეხმაურება ხალხის ხმა მკვეთრი
ამ ლამაზ არეს, როგორც ტრფიალი,
და მობუბუნე ხეობას ერთვის
ოროველა და ურმის ჭრიალი.

ზე გასწოლია გზას მთების ჩრდილი,
მდინარე წინწკლებს და შხეფებს ისვრის,
იქ სავარჯიშოდ მინდვრად გაჭრილი
ახალგაზრდობის ყიჟინი ისმის.

მღელვარე მტკვარი ხეთა ჩრდილს ითრევს,
მოწმენდილ ციდან მზე იკოცნება.
დედაქალაქში მისდევს მტკვრის ზვირთებს
ჩემი სუნთქვა და ჩემი ოცნება.

1943 წ.

მშობლიურ სოფელში

მთელი დღე მარტო ვიარე იქ, სადაც ვიშვი, ვიზარდე,
გულს არ კაწრავდა იარა, კუკურად მიველ, ვივარდე.
ვინ გამიბედავს ურჩობას, მე რომ სამშობლო მიყვარდეს,

მიყვარდეს მე ის მიდამო და იმ ჩანჩქერის დინება,
რომელმაც ძუძუ მაწოვა, ჩემი გამოზრდა ინება.
ბულბულად მხდის და მამღერებს მე მისი აღორძინება.

ჩემი ბავშვობის დღეები ურჩი იყო თუ ალება,
აქ ხეივნებში უვლია, ჩურჩულებს, აქ იმალება,
აქ შემეფეთა პირველად გოგონა მაყვლის თვალება.

ჰოდა, ძმობილო, აქ მოველ, იქა ვარ, სადაც ვიხარე,
აღარ მხვდებიან მგზავრები ნაღვლიანი და მწუხრე,
ყანიდან ისმის ყანური ვაუკაცური და მქუხარე...

1936 წ.

მოგონება.

თოვლის ფიფქებით შეიმოსა თხმელა მაღალ,
დაფუსფუსებენ, საახალწლო მზადება არის.
ბუხარში ცეცხლის განუწყვეტლად გიზგიზებს ალი,
ხშირ მიმოსვლაში წამდაუწუმ ჭრიალებს კარი.

ბავშვები ფრთხილად დავტიტინებთ მოკრძალებულნი,
აღტაცება და სიხარული სუფევს ჩვენს ხმაში,
როგორც ყვავილი, სუროს ფოთლით დამშვენებული,
შემოიტანა ჩიჩილაკი ბაბუამ სახლში.

შებინდდა, მწუხრმა მოციმციმე სივრცე დაბურა,
შეიკრა პირი თეთრად აჭრილ ნათოვარ ცამა.
აანთეს შუქი, მყუდროებამ დაისადგურა,
თხილამურებით ქალაქიდან მოვიდა მამა.

გახსნა ხურჯინი, აციმციმდნენ ჩვენი თვალები,
არ გვეუცხოვა ლეღვისჩირი, მსხალი თუ ვაშლი.
და საახალწლო საჩუქრებთან, ვით ნაპერწკლები,
მრგვალ მაგიდაზე ფორთოხლები აბრწყინდნენ მაშინ.

სულ ხუთიოდე იყო, მაგრამ ყველას გვერჩია
მზიური ფერი, სხვა ფერისგან გამორჩეული.
ის გახდა ჩვენი სანატრელი ხილი მზეწვია,
არად მიგვაჩნდა ბებოს პანტა და ბროწეული.

მოახლოება მაგონდება იმ ალიონის,
ღელვა გულისა, სარეცელში ხშირი შერხევა,

ფანჯრის მინაზე მირჩენილი თოვლის ფიორი
და საახალწლო უცხო ხილზე ხელის შეხება.

ის დრო წავიდა, ჩემი სოფლის მინდვრებს ამშვენებს
დღეს ნარინჯების თვალწარმტაცი გარიჟრაჟები.
დახუნძულ ტოტებს ზღვის ნიავი შეაშრიალებს,
აღარ ნატრობენ დღეს ფორთოხლებს ჩვენი ბავშვები.

1950 წ.

•

პატარა მენახშირეს

(წარსულის სურათი).

ნახშირს ატარებ და ჩვილ სახეზე
შავი ხაზები დახლართულია.
მკლავქვეშ გაჩრილი პატარა შოლტით
მიჰყვები ქუჩებს, გზები რთულია.

მივარდნილ უბნებს აღარ დასტოვებ,
აივლი მაღლობს, ჩაიარ ხრამებს.
მძივით მოქარგულ დედის ქისაში
თეთრ უზალთუნებს ჩაიჩხრიალებ.

შებინდებისას გზას გაუდგები,
ხელს თონის პური, წინ საჰედარი.
როს დაიღლები, შენს ერთგულ ლურჯას
ზე მოახტები, როგორც მხედარი.

და მიიმღერი:
— ჯერ ბავშვი ვარ, გავიზრდები,
მეტსაც ავიტანო.
ყველაზე უწინ დედიკოს
კაბას მოვუტანო.

მეც ჩავიცვამ ახალ ხალათს,
გულო, აყვავდიო.
და შენც, ლურჯავ, ლამაზს, კოხტას
კეხსაც გიყიდიო.

აბა მარდი ნაბიჯებით
მომაშორე ხეო.

ჩემი ეზო და ჭიშკარი
ჩქარა მანახეო!..

შენი სიმღერა მე გულს მიჩქროლებს,
უწმინდეს განცდებს შორიდან მესვრი.
სხვას ვერას გარგებ, გქონდეს საჩუქრად
ჩემგან, ძვირფასო, პატარა ლექსი.

1928 წ.

შემოდგომა მთაში

გაოქროსფერდა ხეები მთაში,
ფოთლები ტოტებს შრიალით ცვივა,
მოწყენას იგრძნობ ჩიტების ხმაში
და ნაბოლარა მართვეს კი სცივა.

ნისლი მთას თითქოს საკმეველს უკმევს,
ჟრიამულია წაბლის ხის ძირას.
მხოლოდ ღობე სჩანს, აიღეს უკვე
პატარა ყანა მთის განაპირას.

ტოტები ტოტებს ენანავება,
ნეშომ დაფარა ტყეში ღრეები.
უცვლელად შერჩა მთას, ვით მშვენება,
მარად ცისფერი ნაძვის ხეები.

მზე ჩადის, უცებ გავარდისფერდა
მთასთან მიდგმული სახლთა კრებული,
მიახლოვდება მათი ფანჯრები
ბრდღვიალა შუქით განათებული.

ღამემ მინდვრადაც ფრთა ვერ გაშალა,
მთვარე ქათქათებს მოწმენდილ ციდან.
შხუის მდინარე, ხმაურობს ქალა
და მწყემსის ცეცხლი გამოჩნდა მთიდან.

1948 წ.

ჯეჯილის წვიმა

ჯეჯილის წვიმას ეძახის ხალხი
შუა მაისის შხაპუნა წვიმას.
ლორთქო ფოთლიან ხის ტოტებს დახრის,
ძირს მარგალიტის წვეთებად ცვივა.

საამურია მისი ხმა მაშინ,
შორიდან, როცა შეტევას იწყებს.
ერთს იშხუილებს, უცებ ფრთებს გაშლის,
მის მოსვლის წუთებს რა დაგავიწყებს.

ამ გაზაფხულზე ჰექას და ქუხილს
მოჰყვა და უხვად გადმოგვესხურა.
მცირე ხნით ირგვლივ ჩამოდგა მწუხრი,
ააწიკწიკა ხეზე ბეღურა...

გადაიკარა, მზემ აწეწილი
ღრუბლები სწრაფად გამოიარა.
წვიმით დახრილი ნორჩი ჯეჯილი
მიმოარწია კრძალვით ნიავმა.

ყლორტში ალმასობს წვიმის წვეთები,
ის უჯილავად მიიწევს ცისკენ.
გაცეცებული, ყურაცქვეტილი
მზისგან მოელის გათბობას ისევ.

1953 წ.

ქვიშხელ მოხუც კოლმეურნეს

გვალვა — ეს სიტყვა, მწვავე სიტყვა ხალხის მჩაგვრელი,
მოგონებებში შემაერეოლი, მკაცრი ხმით წივის.
გლეხკაცი, გვალვით გულდამწვარი, იყო მნატვრელი
ზაფხულისა და გაზაფხულის ჟუჟუნა წვიმის.

შენ ცას მოწმენდილს გასცქეროდი მწყრალი თვალებით,
როცა ზაფხულის მცხუნვარე მზე აკანობდა ყანას.
ვერ გამშვიდებდა მთვარის შუქი, ვერც ვარსკვლავები,
კრთომით, კაშკაშით რომ ამკობდნენ ღამით ქვეყანას.

ვერ ივიწყებდი, თვალწინ გედგა მიწა დამსკდარი.
ბრჩენელი მიწა ბასრ თოხის პირს არ იკარებდა.
დაუმწიფებელ, უსუსურ პურს ძირს ფენდა ქარი,
ზაფხულის გრგვინვა გამხმარ მიწას აზანზარებდა.

თუ მთის მწვერვალზე გაჩნდებოდა ნაფლეთი ღრუბლის,
მით ცის დაფარვის მოლოდინში გიძგერდა გული.
ხშირი ნაოჭით დაღარული, შეკრული შუბლით
უცდიდი წვიმას, თითქოს ოდნავ გაღიმებული.

და თუ უეცრად ქარი ღრუბლებს გარეკდა ისევ,
გადავლილ წვიმის წვეთი გაჩნდა ლოყას ვით ცრემლი.
შეაბრუნებდი უხერხულად მზით დამწვარ კისერს,
და მღვრიე თვალით ახედავდი ცას აწვდილ ხელით.

და გულდაჭრილი, ბუნებისგან გაწბილებული,
ოდექ, მდინარე, შენს მახლობლად ქუხილით რბოდა.
მზით მოქარგული, ფრთებაყრილი, გალაღებული
ტალღები მისი ზღვის ფსკერისკენ მიიჩქაროდა.

ის ზღვას ერთვოდა, გვალვა ნთქავდა ყანას და ბაღნარს,
ველ-მინდვრად იდგა მტვერი, როგორც ბუღი ნაცარის,
ზღვისფერ სიმინდის შრიალსა და საამო ღაღანს
ნატრობდი, წვიმის წვრილ წვეთებზე ფიქრით დამწვარი.

ახლა დროული, მხრებმოხრილი ჭაღარა კაცი
ხედავ, არხიდან გადმოსული მჩქეფარე წყალი
ჩუხჩუხით მორბის, მოკისკისებს და გვალვა მკაცრი
ფრთებს ვერ შლის, მინდვრად მცხუნვარე მზის ნელდება ალი.

ეს გიხარია, მოხუცებულს არ გევალება
იშრომო მინდვრად, შერჩენილი რომ ხარჯო ჯანი.
მაგრამ ვერ იცდი, ჯაფით მოღლილ შენმა მკლავებმა
გსურს გემსახურონ, რომ გვალვაზე იყარო ჯავრი.

მიწის წიაღი, როს მოითხოვს წყლის მიშველებას
იქ მიისწრაფი, თოხით მხარზე, თვალებმზიანი.
რომ წელთა მიღმა გულსაკლავად დამჭკნარ ველებმა
უხვი მოსავლით გაახარონ ადამიანი.

საამო არის ხილვა შენი, მოხუცო, მაშინ,
როს თოხის წვერით გზას უკვალავ წყალს მოწიწებით.
ცდილობ ჩქერები წინ გაჭრილ კვლებს არ ასცდეს გზაში,
თოხის ტარს მტკიცედ მოჭდობია ხმელი თითები.

მზის გადახრამდე არ სცილდები საყვარელ საქმეს,
ნათელს გფენს შუბლზე ტოტებდახრილ ბაღნარში გავლა.
მამაც ვაჟკაცთა გამრჯე მკლავებს ლოცავ და აქებ,
რომ დაამარცხეს შენი ყრმობის მჩაგვრელი გვალვა.

1953 წ.

ჩემი გაზაფხული

გაძარცულ ხეებს გაუხშირდა კვირტზე ყვავილი,
მზე ისე მოსჩანს, რომ ვწვდებოდე, შემოვევლები.
ყურაცქვეტილი ამკობს ტოტებს ფოთლები ჩვილი,
და ჭიკჭიკებენ, ჭახჭახებენ ტყის ფრინველები.

ვუსმენ სივრცეს და სიხარულით მევსება გული,
გავცქერ ველებს და აღტაცების ალი მედება...
მჯერა დარჩება, უშედეგოდ აღარ გაივლის
თვალგულმიმტაცი გაზაფხულის შემოქმედება...

იყო დრო, როცა ჩვილ ყლორტებში ცრემლებს ვეძებდი,
შეცოდებოდა მინდორიდან მოთხრილი ფესვი.
დამქონდა გული უხალისო, გაულიმარი,
ჰქროდა ნიავი და ვტკებებოდი ბულბულის კვნესით.

მაგრამ მიზეზი ჭაბუკობის გარდა სხვა იყო,
ველარ დაგფარავ, დამნაშავევ, უნდა გამხილო.
თუ კიდევ ჩემში დარჩენილა შენდამი ტრფობა,
მსურს სამუდამოდ მოვიშორო და მოვიცილო...

შენ გეუბნები, ყური მიგდე, შენ გეუბნები,
გახსოვს? მახრჩობდი სევდიანი ლექსების თხრობით.
და თუ გულცივად მოვისმენდი მე იმ სტრიქონებს,
შენ ბრაზდებოდი, მაწუხებდი, წუხდი და თრთოდი.

ამიყოლიე, დამაეიწყე, რაც მსურდა მეთქვა,
ვენდე შენს თვალებს, ქცევასა და ხმის სისადავეს...
მე მარტოობის ტრფიალმა და ჭმუნვამ შემიპყრო...
დამძლია სევდამ და მივუშვი ლექსის სადავე...

შემდეგ წაღვერი, მთის ჩანჩქერი და მღელვარება,
იმ უღიმღამო დღეებს ის დღე რომ ვანაცვალე.
მოულოდნელი სიხარულის გაელვარება.
აღტაცებულმა სახელიც კი გამოგიცვალე...

მერე რა მოხდა? დავიბენი, დავბარდნე გზები,
ჩაბნელებული სარკმელები ირგვლივ მფარავდა.
ცხოვრების ტალღებს თუ ჩამოვრჩი, თუ არ ვიზრდები,
თვით შენი სახე საზრდოსა და გრძნობას მპარავდა...

ჭაბუკობიდან ნაღვლიანმა ფიქრმა დამღალა,
მეყო, რაც შენგან გულში დარდი დამბუდებია...
იაშვილივით აღარ გეტყვი: — თმაში ჭაღარა,
ეს სინათლეა, სიყვარულს რომ შემატებია...

იქნებ არ მოგწონს ეს ცვლილება, კიდეც მემდური,
მაგრამ იმ დღეებს სიყვარულით ვერ გავიხსენებ...
რაც მოვიცილე შემხუთველი კაეშნის ბური,
შვება ვიგრძენი, მოქანცული ახლა ვისვენებ.

1934 წ.

ჯაბუკი მევენახის სიმღერა

ვაზო, იხარე, მახარე,
ხლართე ხარდანი ლერწებით.
ჯერ პატარა ხარ, ჩვილი ხარ,
დრო მოვა დაიძერწები.

ნუ გეშინია, მოგივლი,
აღარ დაგტოვებ უძლურსა.
მზე შუქით მოგეფერება,
მიწა გაწოვებს ძუძუსა.

ცა ცვარს გაპკურებს, დაგნამავს,
ნუ კრთი, ფოთლებს არ წაგიხდენ.
წელს ვერა, მაგრამ გაისად,
ვფიქრობ და უნდა ამიხდეს:

შენს კვლებში ჩავდგა გოდრები,
ჩემი მარჯვენით დაწნული.
და ვაშუშხუნო ჭიქებში
შენი მტევნების ნაწური.

გავძახო უფროს მეზობლებს:
— მოდით, ჭაშნიკი იამეთ,
ჭაბუკი მევენახე ვარ,
დამლოცეთ, გამეხმიანეთ.

დამლოცეთ, მისთვის ვოცნებობ,
ვამრავლო ვაზის ნერგები.
თქვენს რჩევას ფრთხილად მოვუსმენ,
გულღიად შევეგებები.

თვალგულმიმტაცად ვახარებ
ახალშენს მწკრივში მწკრივადა.
სახელი მინდა გავუთქვა
მევენახეთა ბრიგადას.

1955 წ.

ქუთაისელ მეგობრებს

აბა, ქუთაისს რა დამავიწყებს,
ჩემს ჭაბუკობის უტკბილეს კერას.
მე ხომ ცხოვრებას ახლა არ ვიწყებ,
რა დამავიწყებს იმ გულის ძგერას,
და იმ ჩემს პირველ გულწრფელ სიმღერას,
აქ ამ ქალაქმა რომ ააღერა.

რა დამავიწყებს ქუთაისს, ძმებო,
ქართულ ქალაქს და ჩემს კეთილ დედას.
ჩემთვის იყო და არს საოცნებო
მისი იერი და შემოხედვა.

შევცქერი ცას და სახე ბრწყინდება,
მით მოხიბლული წამწამებს დაკრავ.
აქ ვარ თუ სხვაგან, არ მავიწყდება
ბაღის მახლობლად ახალი სახლი.

ჩემი ქალაქი ვხედავ წინ მიდის,
ვაკაცდება და წარმტაცი ხდება,
შემომნახველი ქართულ სიწმინდის
და მისი მარად დამცველი დედა.

ნუ მსაყვედურობთ, ვერ დავივიწყებ,
ძმებო, ქუთაისს კუბოს კარამდი.
მე ხომ ცხოვრებას ახლა არ ვიწყებ,
ტრფიალს მისდამი ხომ არ ვფარავდი.
მე აქ ყრმა მოველ ოცნებით სავსე
და ამ ქალაქში გავჭაღარავდი.

1948 წ.

ავადმყოფი აკაკის გოდება

„დავიარე ყველა ოჯახი, სადაც აკაკი თავს იფარებდა, მაგრამ ვერსად ვნახე. ბოლოს სასტუმრო „გრანდ ოტელში“ მივაკვლიე, პუშკინის ქუჩაზე. დეკემბერში ტანგაუხდელი იწვა ციე ოთახში, ავადმყოფი. რამდენიმე დღის შემდეგ ის საჩხერეში გარდაიცვალა“.

ივ. იოსელიანი.

დავსნეულდი და ლოგინში ვწევარ,
მაზრჩობს ნესტიან ოთახის ბური.
არ ძალმიძს, ძმებო, ლექსების წერა
და არც ხუმრობა დღეს ძველებური.

ნუთუ ამიტომ დამტოვეთ ობლად
სამარის კართან მისული მგზავრი?
ნუთუ სნეული მგოსნის მახლობლად
ალერსს დღეს არვინ გამომიგზავნით?

სადა ხართ, სადა? წამერთვა ღონე,
დავარდნილ მოხუცს გართობა მინდა,
რას მერჩით; ძმებო, რაც შთამაგონეთ,
მე დაგიბრუნეთ, გიმღერეთ წმინდად.

თქვენ მაინც სად ხართ, ჩემო მგოსნებო,
ახალგაზრდებო, სადა ხართ ახლა?
მოდით, მოგროვდით, მომეალერსეთ,
იმღერეთ ერთად გაძარცულ ბაღთან.

შენ სად ხარ, ვაჟავ, მთათა მფლობელო?
შენი მკილავი მგოსანი კვდება,

ავაჰმე, ჩემო წუთისოფელო,
სახეზე ალი რად მეკიდება.

მომწყურდა, ვაჟავ, ხმები ფშავური,
ამართე ყელი და მოიღერე,
დავმარხოთ ძველი დანაშაული,
გთხოვ დავრდომილი, მოდი, მიმღერე!

1934 წ.

მ ო გ ო ნ ე ბ ა

საღამოვდება, თოვას უმატა,
ფოსტაში წასულ ბაბუას ველით.
უცებ ქარბუქმა წაიკვიმატა
და კვიპაროსმა ამართა ყელი.

თოვს... გვენატრება თოვლში ჩაშვება,
დედამ ოთახში ჩაგვკეტა ძმები. —
რა წარმტაცია თოვლში ბავშვობა,
ჩვენ ვუმზერთ ერთურთს მოწყენილები.

ოთახში მდგარი ყოველი ნივთი
შეგვძულდა, იმათ აღარ ვეხებით,
ბათურა დახტის თოვლზე და ვითვლით
რამდენჯერ დასცდა საწყალს ფეხები.

ჭიშკართან გაჩნდა ბაბუ ჭაღარა,
ბაბუ გულ-მკერდზე შემოთოვლილი.
ჩვენ შემოგვხედა, თოვლი გაკვალა
და შემოვიდა შინ მოწყენილი.

შევცქერით ბაბუს ნაღვლიანს, მოხრილს,
ისეა, თითქოს ცრემლი სცვივაო,
სკამზე ჩამოჯდა, ამოსთქვა ოხვრით:
— ჩვენი აკაკი გარდაცვლილაო.

ოჯახმა იგრძნო ეს სატკივარი,
ძმები ვიდექით, ვით ორი სურა.
დედამ გაშალა „ბუნების კარი“
და დავაცქერდით აკაკის სურათს.

1940 წ.

ვ ა ჟ ა ს

მთაში გაზრდილი მთას უმღერ,
მთისავე ფიქრის მთხრობელი,
ნისლიან მთიდან ანათებ
მნათობი ჩაუქრობელი.

არ გეშინია ქუხილის,
ვეფხი ხარ დაუცხრომელი,
ელარუნი შენი ჩანგურის
სიტკბოა მიუწვდომელი.

მთების მშვენებით მმოსავი,
ბარად სიმღერის მრხეველი,
სალამური ხარ, მგოსანო,
დრო-ჟამში დაუმსხვრეველი.

ხან ბულბული ხარ მკვნესარი
და ხან ფრინველთა კრებული,
ხან არწივი ხარ მთის წვერზე,
მდუმარე, ჩაფიქრებული.

ხარ მწუხარება, ხარ ნანა,
გრძნობა ხარ მოზღვავებული,
ნეტავ სამშობლო განახა
აღმდგარი, აყვავებული.

ნეტავ საფლავში არ იყო,
ლოდი არ გაწვეს ტიალი,
ნეტავ გვასმინა ბარელებს
მთიდან შენი ხმის ზრიალი,

ნეტავი გადმოგახედა
ფშაურ ჩაფხუტით, ჩოხითა,
ჩვენთან გამყოფა, მგოსანო,
შენი პატარა ქოხითა.

ილილინებდი მოხუცი,
ვაებით შენამოსები,
ყურს დაგიგდებდით შენს ფრთებქვეშ
ფრთხილად დაზრდილი მგოსნები.

დაივიწყებდი წარსულს და
დაივიწყებდი ოხვრასა,
ვეღარ ნახავდი მტრის ხანჯლით
ქართლის დაფლეთილ ჩოხასა.

მაგრამ, ვაი რომ აღარ ხარ,
აღარ ხარ, მთათა ქუხილო,
აღარ ხარ, ლამაზ ფშავეთის
სიხარულო და წუხილო!

1934 წ.

ალექსანდრე ყაზბეგს

სულში შეიჭრა და არ მშორდება
შენი მშფოთვარე დღე და წუთები,
არ მახსოვს შენგან მე დამშვიდება,
მარად მღელვარე მესაუბრები.

რამდენი თრთოლვა, ტანჯვა თუ დარდი
ჩაქსოვილია შენს მართალ ხმაში,
ის დრო გავიდა — გავქაღარავდი
შენი ტკივილით გაზრდილი ბავშვი.

მხიბლავს, მიტაცებს ქარში, ავდარში
კლდეზე შემდგარი მოხევის ცქერა,
მისი წარსულის წიგნს რომ გადავშლი,
გულის დამწველი მესმის სიმღერა.

სადაც მაღალი მთა და მოლია,
იქ მოსჩანს შენი ნაბდის ფრიალი,
სხვა სატრფო ქვეყნად არა გყოლია,
სამშობლო იყო შენი ტრფიალი.

ქართველი ხალხის დარდით ნაშობი
მასთან ხარ მარად, ბარად თუ მთაში,
გაუხარელი კაცი დაგვშორდი,
გახარებულად გაზრდილი ბავშვი.

ის რწმენა, ფიცი, ის სულის ლხენა,
რაც ვაჟკაცური გულით ატარე,

დღეს გააცოცხლა მშობლიურ ენამ,
ამართე მხრები და გაიხარე.

ამართე მხრები, მოშუშდა წყლული,
ხალხს ბრძოლა გავლილს მხნეობა შვენის,
დაგიმშვიდდება მღელვარე სული,
რომ ნახო ახლა სამშობლო შენი.

1948 წ.

გიორგი ქუჩიშვილის ხსოვნას

ასე გვაწვალებს განშორება და ბედისწერა,
ცრემლი მერევა, მეგობარო, და მტკივა გული.
ვერ დავამკვიდრე გონებაში, მაინც არ მჯერა
მარად მქუხარე ქუჩიშვილი დადუმებული.

ნუთუ რუსთველზე ვერ ვიხილავთ, აღარ იალებს
აჩქარებული ნაბიჯებით ხმელი სხეული.
ნუთუ ჩადგა და აწი ველარ შეგვაჟრიალებს,
ძმაო, შენი ხმა, ხმა მღელვარე სულით რხეული.

მწუხრმა დათალხა ხალხის მგოსნის თვალთა ციმციმი,
დასრულდა მწვავედ სარეცელზე წვა და წვალება,
კაეშნიანი ფიქრით გვბურავს და ყველას გვიმძიმს
სულით სპეტაკი ქუჩიშვილის გარდაცვალება.

1947 წ.

შევჩენკო საპყრობილეში

„იძულებული გავხდი ვმალო ლექსები,
რვეული, ვიმღერო და ვიტირო, ვიტირო
ცხარე ცრემლებით".

ტარას შევჩენკო.

რუხი ღამეა, საპყრობილის ველური ღამე.
მთვარე არა სჩანს, ვარსკვლავები ცად კრიალებენ.
ისმის შორიდან პატიმრების შფოთი, ღმუილი,
თვალებს წკვარამში ბრაზმორევით აბრიალებენ.

წაიღო ღამემ მათი ღონე, ტკივილში თვლემენ,
და შეპყრობილი რაინდები ჰყრია მორებად.
ვერ საუბრობენ, სევდის ბურანს თავს ვერ ართმევენ,
და მათ ყელს შერჩა მხოლოდ გმინვის განმეორება.

უცებ მკრთალი ხმით ბნელ კუთხიდან სიმღერა ისმის,
თითქოს ბუჩქებში აგალობდა ნაზი ფრთოსანი.
ჰგოდებს და ჰგოდებს მომღერალი ცრემლით და სისხლით
და გულდამწველი სტრიქონებით მოსთქვამს მგოსანი:

„სულ ძილი, ძილი მაგოდებს,
მძიმეა ძილის მუქარა,
არავის აგონდებოდე,
იყავი ქვეყნად თუ არა.

სად ხარ, ბედო? სად ხარ, ბედო?
არად მაგდებ გულისხმიერს,
კარგი თუ ვერ გაიმეტო,
შხამი მაინც დაანთხიე..."

და ამ სიმღერას, ბოლმით სავსეს, მღერის შევჩენკო,
მის ხმას მთრთოლვარეს უერთდება ტუსაღთა კვნესა.
ის თვალს გაახელს სიბნელეში, ამოიძახებს:
ეხ, მეგობრებო! იქნებ სწუხართ და გსურთ შევჩერდე.

მაგრამ არ ძალმიძს, მწამს სიმღერა თითქოს კარს აღებს,
მოუსვენარი სული ჩემი. მტრებს ეურჩება.
ისედაც, ძმებო, ამ წყვდიადში ჩემს ძვლებს და ძარღვებს
ბევრი უთქმელი ლექსები რჩება...

*

ასე შფოთავდა უქმურ დროში დიდი კობზარი.
ხან კი მღეროდა ტკბილ ოცნებით ნაალერსები.
გულს უკოდავდა პატიმრები დარდით დამზრალნი,
არ ჰქონდა ნება მათ შესახებ ეთქვა ლექსები.

საპყრობილეში დროს წაართვა მან მყუდროება,
ხან ცრემლს ანთხევდა, ხან გმირულად ყელს მოიღერდა.
ის გააცოცხლა, გაამხნევა დიდმა დროებამ,
ხალხის მგოსანი ვაჟკაცურად ხალხში ამღერდა.

1939 წ.

თ ბ ი ლ ი ს ს

ისევ მომწყურდა შენი ნახვა, დედავ თბილისო,
შენთან ჩურჩული, შენი ღამე და ხეტიალი.
რისთვის დავფარო, ფიქრო ჩემო, რად ვითილისმო,
უშენოდ გული არ ჩერდება, გული ტიალი.

როცა შენთან ვარ, შენი სუნთქვით ვარ ანთებული,
უშიშრადა ვარ, ვით რაინდი აბჯარასხმული.
ძწამს ძალა შენი ჩემს ძარღვებთან შეერთებულა,
შენ ხარ სიცოცხლე, ნეტარება და გაზაფხული.

და ჰა, აქა ვარ, გინახულე, ლაღო ქალაქო,
გამშვენიერებს მკერდს დაყრილი თოვლის ფანტელი.
ჩემი სამშობლოს საამაყო მიწავ, ალაგო,
დარჩები ჩემში მარად წმინდა და სანატრელი.

მე შენ მიწაზე დღემდე ბინა არ მიძებნია,
შორი-შორ დავალ, გეკრძალები და გერიდები.
ერთს შემოგივლი გულის ძარღვს და ამაყ მთებიანს,
დაგშორდები და შენი ტრფობით ავღიღინდები.

1940 წ.

ლეო ქიაჩელს

ვერ გნახე, მითხრეს: ავად არიო,
მეწყინა, უცებ ხმა ვერ დავძარი.
შინ მიველ, ვიგრძენ, ეს ცნობა თურმე
სულს მოდებია, როგორც ხანძარი.

ოცნებით მისი გაქრობა ვცადე,
ვერ ვძლიე, უფრო როცა იალა.
დავიწყე ლექსი, ვერ შემოგკადრე,
წავშალე, ისევ ამაწრიალა...

და ჰა, ეს ჩემი გულწრფელი განცდა,
ჩემი შენდამი სურვილი წმინდა
მოვიდეს შენთან, მანდ, და ჩემს ნაცვლად,
ვით მამას შვილი, გეფეროს მინდა...

რომ დაგიამოს დაღლილი გული
და დარჩეს შენი სასთუმლის ახლოს...
მე კი, არ მინდა დაფიქრებული
და ავადმყოფი ლოგინში გნახო...

ეს დღე, თუ მწარე ფიქრებით გვმოსავს,
გლოცავ, გაგყროდეს წუთები მკაცრი...
კვლავ, ვით ტარიელ გოლუა, ისე
იდგე ჩვენ შორის ძვირფასი კაცი.

1951 წ.

მწერალთა სასახლის ბაღში

უზარმაზარი, ტოტებგაშლილი,
ბაღს ამკობს ნაძვი, ბაღის მფლობელი.
ზაფხულში გვფარავს საამურ ჩრდილით,
იქვე დროდადრო სტვენს მგალობელი.

მის ახლოს ბავშვის დგას ქანდაკება,
ჩვილის ხელიდან სჩქეფს შადრევანი.
ბროლის წვეთებით რტო იწინწკლება
და ძირს იხრება როგორც მტევანი.

როცა პირველად იფეთქებს მაშინ,
იტყვი: — მისწვდაო ნაძვის კენწეროს,
ალმასის ფრთების წარმტაც თამაშით
სწრაფად შორდება ტოტების ჩეროს.

მიიწევს მაღლა, არ ზოგავს ძალას,
ძლევის სურვილით ზე აფრენილი.
მაგრამ ვერ იპყრობს მწვერვალს ნაძვისას,
მოიკლაკნება ძირს დარცხვენილი.

მოიკლაკნება ძირს დარცხვენილი,
უჩინარდება იგი თანდათან...
მე ფიქრი მიპყრობს, ვგრძნობ მოწყენილი,
რაღაც საერთო მაქვს შადრევანთან.

1954 წ.

დ ი ლ ი თ

ამ დილით გულმა ლექსი. მთხოვა, ლექსი უთქმელი,
მე გავეურჩე და მთის ფერდობს მივაპყარ თვალი,
მესმის მუდარა მისი სათნო და დამთუთქველი,
წინ მეხატება გული ჩემი თითქოს ფერმკრთალი.

მე მთას გავცქერი, მთას, რომელსაც ნისლები ბურავს,
მთა იწმინდება, მთის წვეროდან ჰქრება ფიქრები,
ამ დროს უეცრად, გულის მიერ, ჩემს უნებურად,
მკერდში ეღურტული შემომესმა ახალ რითმების.

1939 წ.

უწმინდესი წუთი

გაზაფხულია. ხის შტოებში ჩაწვა სიმწვანე,
ტყე გაძარცული შეიმოსა ლორთქო ფოთლებით,
შაშვმა ჭახჭახით სიხარულის მოსვლა იწამა
და ცა ფირუზი ეშხიანი მზით იორთქლება.

გაზაფხულია, — ყვავილების ისმის ღაღანი,
ლაღობს ბუნება მგოსნისა და ლექსის მხმობელი.
ჩემს მაგიდაზე გაშლილია წიგნი მაღალი,
ჩვენი ცხოვრების გაზაფხულის მახარობელი.

გავაღებ ფანჯრებს, მკერდგახსნილი გავცქერი სივრცეს,
მიხმობს, მეძახის დახატული ხეთა ჩრდილები.
ლექსი მომწყურდა, გული უნდა სტრიქონებს მივცე,
მარად უწმინდეს და დიად წუთს ვემორჩილები.

1940 წ.

მეგობრებს

ერთი ხანია ლექსს ვერ ვამთავრებ,
ვებრძვი და მაინც არ იწერება.
რა მემართება, ან ვინ წამართვა
ეს ერთადერთი ბედნიერება.

ესღა გამაჩნდა, ეს ვის შეშურდა,
რამ მომიდუნა საბრალოს ყელი.
ტკივილი მინდა სულს მოვაშორო,
სულშივე მრჩება სიმღერა მწველი.

ვბორგავ, ვენთები, ვხარობ — არ მშველის,
საით გავიქცე, რით ვიმკურნალო,
სჯობია ჩაჰქრეს სიცოცხლე ჩემი,
თუ ვერ ამოვთქვი ლექსი უბრალო.

თუ ვაქკაცობის გაქვთ ნატამალი,
ძმებო! მომეცით ამის წამალი.

1936 წ.

ბულბულს

როცა შენ გისმენ, თვით ფილტვებსაც ვართმევ უფლებას
ისუნთქონ ისე, ვით ჩვეულან სხვა ჟამს და დროში.
რათა ამ სუნთქვამ არ წაგართვას თავისუფლება,
არ შეფრთხიალდე იმ ბუჩქების პატარა შტოში.

იყავი ჩემთან და, ბულბულო, იმღერე ასე,
ტოტს არ მოგიჭრი, სანატრელო, ნუ მოგწყინდება.
რომ აღარ გიგრძნო, არ მაქვს გული ჩალის ღეროსი,
ვინ იცის მაგ ხმით ჩემში რა ხმა აღმობრწყინდება.

ნუ დამშორდები, შენც შეიშვნე ამ ცის ქვეშეთის
საამო სიო, რომლით სივრცე დახუნძულია,
და მომასმინე, მომღერალო, შენს ლამაზ ყელში
თუ რაოდენი განცდა, გრძნობა ჩამარხულია.

შენი ჰანგები, ყრმობის დღიდან რაც კი მსმენია,
ისევ ცოცხლობენ, ჟამთა სვლაში აღარ დანთქმულა.
ბევრი გადიდეს შენ მგოსნებმა, მაგრამ ჯერ კიდევ
შენზე, შენი ხმის შესადარი ლექსი არ თქმულა.

ახლოს იყავი — და მიმღერე, მარტო არ კმარა
გაახალისო დათქორილი ვარდნი, იანი,
ერთი გასტვინე შენებურად ამ ცის კამარას,
რომ დაიწეროს დღეს ახალი ბულბულიანი.

1934 წ.

ცისკარი

საოცნებოა ცისკარი მაშინ,
როს შეიჭრება ცაში ნათელი.
ნეტარებაა ჩიტების ხმაში,
წამწამებს არხევს პურის თაველი.

ცისკარია თუ ცახცახი ჰქვია,
რად არი ეგზომ ის საამური! —
კაშკაშა მთვარე ფითრად აქცია,
ზეცა თრთის, როგორც სიასამური.

როს ცისკარს ვუმზერ, ვცახცახებ მაშინ,
ამ განცდას, ამ წუთს ნეტავ რა ჰქვია...
ის ციდან ჩუმად მოფრინდა ბარში
და მე ნათელი გადმომაფრქვია.

1945 წ.

განთიადი და ბულბული

ის შემოიპრა ნათელი შუბლით,
მიმალ-მომალა მნათობნი ცაში.
ააელვარა მზის ოქროს შუბი,
შემოაგება ფოთლებმა ტაში.

ძილი დაუფრთხო ტაშმა მომღერალს,
ფრთოსანმა ფრთხილად ამართა ყელი,
დაცვარულ მინდორს გადააფრქვია
ჰანგი უტკბესი, დაუწყევლელი.

შტოებში შთასულ სხივებმა მზისამ
ბულბულის ნისკარტს შეუშრო ნამი.
ააწკრიალა ხმა უნაზესი
და დაეხურა წამწამს წამწამი.

ბულბული ბუდეს გალობით მოწყდა,
ტკბილი სიმღერით შეირხა სივრცე.
ძნელია, ძნელი, ლექსს რომ მგოსანმა
ისეთი წმინდა სტრიქონი მისცე,
როგორც ბულბულმა ნაზმა, სათუთმა
ამომავალ მზეს სიმღერა უთხრა...

1935 წ.

ჩ ი ტ ს

გაზაფხულია, შენ მღერი, ჩიტო,
შესტრფი ბუნებას და გიხარია.
მინდა შევჩერდე და ყური გიგდო,
მაგრამ რა ვქნა, რომ აღარ მცალია.

1954 წ.

ხე წარწერებით

მოგინახულე, ახოვანო ხეო ვერხვისავ,
ბავშვობის შემდეგ არ მინახავს შენი რტოები.
განვლო დღეებმა, მე ტოლებთან ყოფნა მეღირსა,
შენ ისევ აქ ხარ, ამ ფერდობზე განმარტოებით.

შრიალებ წყნარად, მიწიერი ეშხით გიგალობს,
ყველას უყვარხარ, შენთვის ხელი არვის უხლია.
ბევრჯერ გწვევია ქარიშხალი, შფოთი, გრიგალი,
ტოტებ გადახრილს თავგანწირვით გიშხუილია.

ერთი მაღონებს, გამიმეღავნე, ხეო ვერხვისავ,
ეს წარწერები, წარწერები ურიცხვ ხმოვანი,
ვისი გონებით, ვისი ხელით შემოგეხიზნა,
ვინ გადაგდაღა ხე ამაყი და ახოვანი?

ვინ გაიმეტა ეგ მტრედისფრად ნაქარგი ტანი,
გათქვი, ამხილე, ვერხვო ჩემო, ქარში ნარწევო,
ნუთუ არ სჯობდა, ტანი შენი, ფიქრთა წამტანი,
მდგარიყო ლაღად აშხვართული და უწარწერო?..

1940 წ.

სამი სიმღერა

I

ხე ხარობს,
მშვენდება.
ჰყვავიან კვირტები,
გუნდ-გუნდად
მოფრინდნენ,
მოფრინდნენ ჩიტები.
ტოტებზე დამწკრივდნენ
ყივილით, ხივილით,
მათ ფრთებზე ეფრქვევათ
მზის სათნო ღიმილი.
იებით შეიმკო
ფერდობზე ჩირგვები,
ამღერდნენ,
ამღერდნენ,
ამღერდნენ ჩიტები.

II

აფეთქდა
მინდვრებზე
ყვავილი —
ცისფერი
მზისფერი,
წითელი;
ეს დილა უნისლო,
ნანატრი,
უთვალავ ფერების მტვირთველი,
მთას ამკობს,
ბარს ამკობს,

და უხმოდ
ჩემს სულში,
ჩემს გულში იჭრება,
იჭექებს,
საკინძი შეიხსნეს
ზვრებისკენ მიმავალ ბიჭებმა.

III

ეს ჩიტები,
ეს იები,
ტყის მღელვარე ფერი,
გაფანტული ყვავილები,
ნაკადულის ჩქერი,
ადიდებულ მდინარის ხმა
და ბუბუნი მთების,
ცის სიღრმეში
ფრინველების
მიმალული ფრთები,
ტყიდან შაშვის შემოსტვენა,
ხეთა შარიშური,
ბღუჯა-ბღუჯა ქორჩიოტა,
მწყემსის სალამური, —
თუ მიტაცებს,
თუ ფრთებს მასხამს,
თუ ოცნებით ვტკბები,
არ იფიქრო,
არ გეგონოს,
შენ არ მენატრები!
შენი ყელი,
შენი სახე,
ეგ ჭკვიანი თვალი;
მარად მახსოვს
და იქნება
სულის ნაპერწკალი.

1953 წ.

სადაც პირველად იას ვაკოცე

ტყე რას ნიშნავდა არ ვიცოდი, იას ვეძებდი,
ვნახე ია და იამ თვალში სინათლე მტყორცნა.
დავფიქრდი ბავშვი გულჩვილი და გაუბედავი,
მიმოვიხედე და აღვბეჭდე იაზე კოცნა.

ნაკოცნი ია პატარა ბავშვს სახლში მიმქონდა,
დედის სარკის წინ რომ დამედო კონა იისა.
ტყე ჩურჩულებდა, სასიამო ნიავი ჰქროდა,
მიმაცილებდა შინ სურნელი გაზაფხულისა.

გზაზე შემომხვდი. კრძალვით მთხოვე: — მაჩუქე ია.
უცებ უარი ვერ გაკადრე, ვეღარ გითხარი.
მიხვდი, მეწყინა, მოგანათე თვალები მღვრია,
მაინც წაიღე ია ჩემი და გაიხარე.

ჩვენი ბავშვობა, ჩვენი ყრმობა თვით ია იყო,
გულებიც იამ შეაერთა, ვარდის გულები.
დავიზარდენით, სიყვარული ორად გაიყო,
დავრჩით ტრფიალით ბავშვობიდან დაკაწრულები.

ჩემთან არა ხარ, მე დაგტოვე თუ შენ წახველი,
ეს ვის რად უნდა, საიდუმლო ჩვენშივე დარჩეს.
თუმცა ოდესმე ბარათების ვინმე მნახველი
გაიგებს ამა საიდუმლოს და გამოაჩენს.

წლები წასულან, და წასულან, საით წასულან?
შენ სად იყავი არ ვიცოდი, გულს გეფიცები.

შემხვდი, გიცანი, მოვიგონეთ დრო გადასული,
თრთოლვით დამშორდი, გზა განაგრძე გაფაციცებით.

შემხვდი, მიამა, ეს სიამე არ მსურს გავთელო,
ყრმობის დღეები რადგან უცებ შენ გააცოცხლე.
თვალწინ მეხატვის საოცნებო ის ტყე, ის მდელო,
სადაც პირველად იას ვაკოცე.

1937 წ.

ცაცხვების ჩრდილში

არ მოველოდი, არა, ღმერთმანი,
თუ ამ ცახვების ჩრდილში გნახავდი.
მახსოვს, უეცრად შევხვდით ერთმანეთს,
გაგიცანი და მითხარ ნახვამდის.

შემდეგ კი თითქოს ლანდად დამსდევდი,
ხან კი ოცნების იყავ საგანი.
ერთი შეხვედრით მაჩუქე სევდა,
სპეტაკი სევდა ტრფობის მაგვარი.

არ მიფიქრია ახლო გაცნობა,
განმეორება ერთხელ ნახულის,
წარმტაცი იყავ იმ წუთს ანცობით, —
ხომ წარმტაცია ხატიც ხახულის.

მაგრამ ის ხატი მე ერთხელ ვნახე
ისე, ვით შენი წმინდა თვალები.
მე თან არ დამსდევს ხახულის სახე,
შენ კი დღეიდან ვერ გემალები.

ვერ გემალები, საით წავიდე
შენზე ოცნებით განაწვალები!
ის გელათშია, მე ვიღას ვანდო
შენი თვალები და ნაწნავები.

1940 წ.

უსათაურო

— არ მოიწყინო, დამშვიდდიო, — შენ დამიბარე.
ვეცადე, მაგრამ განშორებამ სევდა მარგუნა...
მეფერებოდა მარტოდ შთენილს ახალი მთვარე,
მაინც უშენოდ ვერ დავმშვიდდი, ვერ გავიხარე...

ვერ გავიხარე, განშორების მწვავდა წუთები.
ვერ შევურიგდი მარტოობას, პატარა ქალო.
კვლავ შენკენ ვილტვი, კვლავ შენს ხილვას ვესათუთები.
რომ მოწყენილი გული ჩემი ააფართქალო.

1946 წ.

გუშინდელი ლექსი

შთხოვე, მოგართვი ჩემი ლექსები,
ჩემი გულის და ყრმობის მსახველი,
ერთხელ მათ თვალით მოეალერსე
და თავდახრილი უხმოდ წახველი.

წახველ, წაიღე გულის ნაფლეთი.
ალბათ ოთახში კითხვა არჩიე,
მე აქ დამტოვე აღმოსავლეთით
და შენზე ფიქრი შემომაჩვიე.

შემომეჩვია შენზე ოცნება,
არ მასვენებენ შენი თვალები,
ვერა, ვერ ვფარავ ამ გაოცებას,
ვერ ამიხსნია რად მემალები.

1941 წ.

იმ აივანთან

იმ სახლთანა ვარ, სადაც ოქროს დღენი ატარე,
იმ აივანთან, იმ სარკმელთან, თმებს რომ იწნავდი.
სადაც გიხილე თვალმაყვალა, ტანად პატარა,
სად ციმციმებდი ნათელ სახით, როგორც წმინდანი.

შემოგეჩვიე და ორთავეს ჩრდილით გვფარავდა
შენს აივანთან მოშრიალე თუთის რტოები.
და მიტაცებდა, მიტაცებდა, ძილსაც მპარავდა
შენი ტკბილი ხმა და დახრილი ქუთუთოები.

დღესაც აქა ვარ, იმ თუთასთან, იმ აივანთან,
ასე მგონია გადმომხედავ კვლავ თმებდაწნული.
არ მჯერა, არა, ის დღეები თუ გაიფანტა.
აღარ შემხვდები ის, ის ნაზი, სათნო ქალწული.

საღამოვდება. ამაოა ლოდინი ახლა,
შევრჩი ოცნებას; ახლობელი აქ არვინ არი.
ეზოში შენი ჩაის ვარდიც არ მოსჩანს ბაღთან,
და დგას მოწყენით ის თუთის ხე, ის აივანი.

1940 წ.

უცნობ ქალს

წარმტაცია
სახე შენი,
აშოლტილი ტანი.
ხშირი წამწამები
გშვენის,
ყელზე შავი ხალი.

შორით გიცნობ,
ხშირად გხვდები,
ასე გადის ხანი.
მეკრძალება,
გერიდები,
ვეღარ გაგიცანი.

გატყობ, თავს რომ ეფერები,
აკეკლუცებ,
უვლი.
გარეგნობის
შესაფერი,
ქალო,
თუ გაქვს გული.

1954 წ.

დაუვიწყარი

კვლავ შენი ქუჩა, შენი სახლი მე მომენატრა,
შენი ოთახი, ხალიჩა და პატარა სუფრა.
სურვილს ავყევი, ის უბანი შემომატარა,
მაგრამ უეცრად სახე ასე რად მომექუფრა.

რამდენჯერ ვცადე განშორება, გადავიწყება,
მაგრამ ვერ შევძელ, დამნაშავე მე არ ვარ, ქალო.
ასე მგონია, ტრფიალებას პირველად ვიწყებ,
ჩემს გონებიდან წარუშლელო და გაუმქრალო.

1939 წ.

რ ვ ე უ ლ ი

ვერ მოვისვენე, გადავფურცლე ძველი რვეული,
ოდესღაც შენთვის განკუთვნილი და შენახული.
ვკითხულობ უხმოდ იმ სტრიქონებს თვალამღვრეული,
სადაც სწერია: „დღე პირველი და გაზაფხული“.

ამ ფერმკრთალ რვეულს გატაცება ჩემი თან ახლავს,
და მიყვარს იგი, რადგან მასაც ჩემთან უვლია.
ჩაფიქრებული ვაკვირდები იმ ფურცელს ახლა,
ჩვენი სურათი სადაც მორცხვად ჩახატულია.

1939 წ.

ნაძვებთან

იმ ნაძვნარებთან, იმ ჩანჩქერთან გამოვიარე,
სადაც ზაფხული გავატარე და გაგიცანი.
ერთ იმ ნაძვთაგანს ზე აჩნია, როგორც იარა,
ის წელიწადი დახატული ვით ფრთა ციცარის.

ნაძვები ლაღად ამართულან მაღლა, სულ მაღლა,
მოჰქუხს ჩანჩქერი ვერცხლისფერი, ისევ იმგვარი.
ისინი ერთად იქ არიან, ვით ზღვა და ტალღა,
ჩვენ ის დღეები კი დაგვშორდა, როგორც სიზმარი.

1939 წ.

გაუჩინარდი

თუმც უბრალდა ვართ, მაინც მინდა შეხვედრა შენთან,
იქ აღარ სჩანხარ, იმ უბანში, სადაც გხვდებოდი.
დღეს მომენატრა იმ წუთებთან შეხლა და შერთვა,
შენი უეცარ გამოჩენით რომ ვფითრდებოდი.

რამდენი დღეა, ჩემო კარგო, გაუჩინარდი,
და ჩვენ სუნთქვასაც ერთმანეთთან არ უქროლია.
როგორ მომინდა შენი ნახვა, შენთან ნავარდი,
შენზე სათუთი მეგობარი მე არ მყოლია.

1939 წ.

ლ ა ნ დ ი

მე გადავწყვიტე შემოსვლა შენთან,
მივუახლოვდი კარს და გავჩერდი.
ლეცრად თვალში ლანდმა იფეთქა,
გნახე ფანჯრიდან და გავსხვაფერდი.

ძინდოდა ზარის აწკრიალება,
ვეღარ გავბედე, ვერ ვახლე ხელი.
შენს ლანდს შეხედა ჩემმა თვალებმა,
მე შენი ლანდი ვნახე წუხელი.

1939 წ.

ნ.—ს

მე შენ გეტრფოდე, ვინ წამართმევს ამის უფლებას,
ვის შეუძლია აუკრძალოს ბულბულს გალობა,
წრფელი, უმწიკვლო სიყვარულის თავისუფლება
შენკენ მომაფრენს და მამღერებს შენი ქალობა.

თავს ვერ ვაკადრებ, რომ უშენოდ საბრალო ვიყო,
მაგრამ მღელვარეს დამშვიდება როს მომინდება,
არ ძალმიძს მაშინ შენს მშვენებას გამოვერიყო,
ჩემდა ნუგეშად სახე შენი გამობრწყინდება.

1949 წ.

უსათაურო

ცხრა დღე გავიდა, ცხრა თვე მგონია,
შენთან შეხვედრის რომ ვთქვი უარი.
მიხმობს მაღალი ხე მაგნოლიის,
ვუსმენ და მაინც არ ვარ სტუმარი.

მეძახის ვარდი, ჭიშკართან რგული,
დათმობა მისი ვიცი მეძრახვის.
იცი, თუ როგორ დასაწყლდა გული,
შენ მაინც სდუმხარ და არ მეძახი.

რა მოხდა მერე, თუ გავგულისდი,
თუ გაგებუტე და განგერიდე,
სულში შეჭრილი სიყვარულისთვის
მე მაქვს უფლება კვლავ შეგირიგდე.

მე მაქვს უფლება, თუ მესურვება,
წავიღო წყევლა, დაგლოცო, კარგო.
მჯერა, ცრემლები დაგესხურება,
სულ რომ დაგშორდე და გადვიკარგო.

არ მინდა ჩემგან აგტკივდეს გული,
მოგეფერო და დაგლოცო მინდა.
დალოცვილიყოს ის სიყვარული,
წამწამებს ჩვენსას კრძალვით რომ ხრიდა.

1945 წ.

ვაღლარის ლერწთან

შეგყვარებია მაღლარის ლერწის
ფოთოლთ შრიალი, მის ჩრდილქვეშ მზერა,
მე გნახე მაშინ, როს მას არწევდი,
როს გარს ეხვია შენი სიმღერა.

მღეროდი ნაზად, როგორც ბულბული
გაზაფხულის ჟამს იწყებს გალობას.
მე კი შორიდან სულგანაბული
ვუსმენდი შენი ყელის წყალობას.

იმღერე დიდხანს, შემდეგ უეცრად
მიმოიხედე, შემხედე, შეგრცხვა,
ხმა დაამწყვდიე, გაჰქრი, გაჰკურცხლე
პატარა ოქრომ, პატარა ვერცხლმა.

გარბოდი, ხუჭუჭს შლიდა ნიავი,
გაიშრიალე, როგორც ზღვაურმა,
რატომ წახვედი, რისთვის იავე,
ნუთუ სიმორცხვემ გძლია ქალურმა!

მინდოდა ერთხელ კიდევ გესროლა
სივრცეში შენი ხმა უცნაური,
სიმღერის ნაცვლად გამოაქროლე
იმ დასალეწი კარის ხმაური...

1934 წ.

უსათაურო

მხიბლავდა შენთან შეხვედრა,
შენი სიმღერა ქართული.
მეფერებოდი ჩურჩულით,
გისმენდი ფიქრში გართული.

გუშინ უეცრად გზად გნახე,
არ გამისწორე თვალები.
ფრთხილად დადიხარ შორიშორ,
არ ვიცი, რად მემალები.

ცოდვა ვარ, გვერდს ნუ ამივლი,
შენს ფერებას ვარ ჩვეული,
მეკრძალვის სახლში შემოსვლა,
მნახე — ფიქრად ვარ ქცეული.

მნახე, სულს სთხოვე, ლამაზო,
გულმა თუკი არ ინება.
ცუდად ვარ, შენი თვალები
მალამოდ მომეფინება.

1948 წ.

შენი ხმა

გრძნობით გამთბარი შენი ხმა ტკბილი,
მე სულს მიამებს, მასვენებს, მართობს.
მორცხვი თვალებით შეხვედრა თბილი
მომაგონდება, როცა ვარ მარტო.

როცა ვარ მარტო მთაში, ნაძვნარში,
როცა მზე ჩადის, საღამოვდება,
მომაგონდება შენთან თამაში,
შენი სახება აღარ მშორდება.

როცა ვარ მარტო და ვფიქრობ შენზე,
როცა ნათელს მფენს ოცნება წმინდა,
როს ჩიტი ჩემს წინ ჭიკჭიკებს ხეზე,
შენი სიმღერის მოსმენა მინდა.

შენი ხმა სათნო, ნაზი და წმინდა
მე სულს მიამებს, მამხნევებს, მართობს.
იმ ხმის შორიდან მოსმენა მინდა,
როცა ვარ გზაზე, როცა ვარ მარტო.

1948 წ.

* * *

რომ შემიყვარდი, ეს ხომ ცხადია,
მაგრამ ტრფიალის მაფიქრებს ბოლო.
შენ გულში რა გაქვს, ან რა გწადია,
ამის გაგება მწყურია მხოლოდ...

1949 წ.

* * *

არ გაგიმხილო, როგორ იქნება,
არ გაგაგონო, ვის მოვასმინო?
თუ ვერ გავბედე,
მწარე ფიქრებმა
რომ არ შემიპყროს, უნდა ვსვა ღვინო:

გავლოთდე? არა!
ლოთი მიწოდონ,
მას მირჩევნია სიმორცხვე ვძლიო,
იქნებ შენ ხელი გამომიწოდო
და სადღეგრძელო შენი დავლიო.

1949 წ.

ნუთუ დამშორდი

მთხოვე: — ნუ მნახავ, ნუ მოხვალ ჩემთან,
და მხრებმოხრილი წახველ, დამტოვე.
მე შენს ნაბიჯებს მივჩერებოდი,
მებრძოდა ქარი და სიმარტოვე.

ნუთუ დამშორდი და უნდა ვშლიდე
ფიქრებს, სად ვნახო შენი თვალები.
ისევ შენ, ისევ თუ დამამშვიდებ,
თორემ სხვას ვიღას შევებრალები?

1946 წ.

რად ვერ გივიწყებ

რად ვერ გივიწყებ, რა მაქვს შენთან საერთო ნეტავ,
ჩვენ ხომ დავშორდით ერთურთს უკვე დიდი ხანია.
შენი კარები ჩემთვის ისე გამოიკეტა,
მისკენ მიხედვა მე თითქოსდა არ მიხარია.

მაშ ეგ რა არის, რად მახსოვხარ, რად ვერ გიშორებ,
რად მაქვს სურვილი, როს მარტო ვარ, ვფიქრობდე შენზე.
რისთვის მოქმედებს ჩემზე ასე შენი სიშორე
და ან რად მინდა ვიოცნებო იმ თუთის ხეზე,
აივნის წინ რომ გაშლილია ქოლგისმაგვარად,
თუ შენ არ მწამხარ, მაშინ ის ხე რამ შემაყვარა...

1958 წ.

ვარდის სტუმარი

იმ შენს ეზოში უძველესი ხე იყო ვარდის,
ჩაის ვარდისა, შენი ფერი თეთრი ვარდის ხე,
მიყვარდა იგი და იმ ვარდის ცა და ლაჟვარდიც;
დღეს მას ვიგონებ, მომისმინე, გთხოვ, არ განრისხდე.

გაზაფხულისას როს იწყება ყვავილთ ფურცლობა,
მოკრძალებული მე სტუმარი ვიყავ იმ ვარდის.
ხმით არა, მაგრამ წამწამებით მახსოვს ურჩობა,
გენანებოდა მის შტოებში ხელის ნავარდი.

გენანებოდა ვარდი ჩემთვის, ვეღარ მიშველა
ვარდთა სიუხვემ, ვარდი უქმად იფურცლებოდა.
რა მწარედ მახსოვს, ლამაზ ასულს, თვალებგიშერას,
მგოსნისთვის ვარდი, თეთრი ვარდი გენანებოდა.

და რა ხანია, არ ვწვევივარ შენს ბაღს და ეზოს,
იქნებ გაწუხებს, დაგეუფლა სირცხვილის დარდი,
უნდა იცოდე, არ წავსულვარ მე უმიზეზოდ,
მინდა გაიგო, რად არა ვარ სტუმარი ვარდის.

არ ვჩივი, არა, თუნდ განრისხდე და გამერიყო,
ვამბობ სიმართლეს, რადგან გულის დასტური არი.
როცა ვარდები ხარობს ირგვლივ, არ მინდა ვიყო
მე წამწამებით აკრძალული ვარდის სტუმარი.

1940 წ.

* * *

მაისის დილა კაშკაშებს,
ვენახს ახვევენ ქალები;
ხშირად ძილს უფრთხობს ვაჟკაცებს
ერთი მათგანის თვალები.

აქ იგი ისე ტრიალებს,
ისე სწრაფი და ჩქარია.
ვაზის ლერწთან რომ შრიალებს,
მისი თავსაფრის ქარია.

1954 წ.

ტაშისკრელ მევენახეთა კარავში

ზაფხულმა უკვე მიითვალა დღეები თვისი,
შემოდგომის მზე აფერადებს ბაღში ხეხილებს.
შორს, მთის კალთებზე იწეწება მსუბუქი ნისლი,
ამკობს ნაყოფი ვაზებს ლერწებ გადაგრეხილებს.

თვალებს იტაცებს შეთვალული ყურძნის მარცვლები;
ჯერ მოსაწყვეტად არ სწვევია თუმც მათ არავინ.
დარს დაეშურენ ტაშისკრელი ვაზის მცველები,
და ერთი დაკვრით მშვენიერი დადგეს კარავი.

მზე მიიმალა, მიიმწუხრა, დაანთეს ცეცხლი,
ირგვლივ მოუსხდნენ, გაიმართა სჯა და ბაასი;
მიმოაფრქვია მთვარემ სივრცეს სხივები ვერცხლის,
გაალამაზა მთა და ბარი ისეც ლამაზი.

სახელდახელოდ იქვე ძმური სუფრა გაშალეს,
მხცოვანთაგანმა სასმისს ხელი შეავლო ნელა:
— საცაა რთველი, მეზობლებო, გვეწვევა მალე,
ბუნებას შევთხოვ უხვ მოსავლით გვალხინოს ყველა.

— ამინ! — შესძახეს და ასწიეს მწყობრად ჭიქები,
შესვეს, იამეს და პატარა სიმღერაც ითქვა;
მცირე ხნის შემდეგ შეიშმუშნა თამადამ მხრები,
აუჩქარებლად, მოკრძალებით განაგრძო სიტყვა...

მან ადღეგრძელა და დალოცა ყველა ისინი,
ვინც მათ ბაღნარებს, მათ ნათესებს არ უღალატა,
ვინც კი უვლიდა ამ ვენახებს გულის სიამით,
საერთო საქმეს წმინდა ოფლი თან გაატანა.

ყველა მიემხრო... ერთი სასმისს არ გაეკარა,
ასე დაიწყო: — გული მერჩის და ართქმა მიმძიმს.
გთხოვთ მომისმინოთ... ამ დღეებში, შინ ვართ თუ გარეთ,
თვალში გვაკლია ყველას კაცი ძმასავით ღვიძლი.

ბევრს აღარ ძალუძს გულწრფელობით მას დაეტოლოს,
გამოგვიცდია, ერთ ჭერქვეშაც გვქონია ბინა,
ხშირად წასულა მტკვარზე ბადით ის მისთვის მხოლოდ,
ღამით მოწყენილ ვაზის მცველებს რომ მოგველხინა.

ამ წლის დასაწყისს ჩვენთან იყო, აქ გვედგა მხარში,
დღეს ავად არი და მკურნალობს თბილისში იგი.
არვის რჩებოდა უკან ვაზის მუნაში თუ სხვლაში.
მას დღეგრძელობა აი მათთან ეკუთვნის რიგით.

სანდრო ხაჩიძეს მოგაგონებთ ამ სიტყვით, ძმებო,
იყოს ჯანმრთელი, კაცი საქმით ალალ-მართალი
ისევ სწვეოდეს ამ ვაზნარებს, მის საოცნებოს,
და გაელიოს ჩვენთან ერთად ლხინში ზამთარი.

ამ წრფელმა სიტყვამ შეაჩერა განრისხებული
სუფრის უფროსი, გაეცალა იერი მკაცრი...
წამოიმართა, ფეხზე დადგა დაფიქრებული,
და სხვებთან ერთად ადღეგრძელა მათი ძმაკაცი.

ესიამოვნათ, გაეხარდათ ეს ვაზის მცველებს,
ხმა ხმას შეუწყვეს, ყრმათაგანი აღარ ცხრებოდა.
მათ ტკბილ ჭუკჭუკში მთვარის შუქით შევერცხლილ მტევნებს
მცირედი, მაგრამ მაინც სიტკბო ემატებოდა.

1955 წ.

ს ა რ ჩ ე ვ ი

ლენინისადმი 3
ბელადს 5
განთიადისას 6
ოცნება 7
მე მის დიდ სახელს 8
დაუვიწყარი დღე 9
ახალი წელი 10
გმირებს 11
სამშობლოს შავარდნებს 13
სიტყვა მშვიდობის დასაცავად 15
ვიმღეროთ ერთად 17
სიხარულის დღეები 18
წიგნი და მამა 23
ბრძოლის ველიდან ყაჩაღები განიდევნება 24
რომთულ 26
დედის სიმღერა 32
ნანული 33
შვილობილი 34
გაზაფხულია 35
შინმოუსვლელის მეუღლე 36
ახლა რუსთავში მუშაობს იგი 40
წვევამდელის დაბრუნება 42
მე მიხარია 43
მოხუცი მასწავლებელი 45
გაზაფხულის დღეები 47
რიონჰესის მუშებს 48
რიონს . 49
ასოთამწყობებს 51
მეაბრეშუმე ცირა 52
ყალბი ყოფილხარ 54
ცხენენჯი 56
ახალგაზრდა მომღერალი . . 58
ბარიტის მემაღაროეს . 60
სოფლად 61
ტაშისკართან 62
მშობლიურ სოფელში . . . 64
მოგონება 65
პატარა მენახშირეს 67
შემოდგომა მთაში 69
ჯეჯილის წვიმა 70

ქვიშხელ მოხუც კოლმეურნეს 71
ჩემი გაბაფხული 73
ბაბუკი მევენახის სიმღერა 75
ქუთაისელ მეგობრებს 77
ავადმყოფი აკაკის გოდება 78
მოგონება 80
ვაჟას 81
ალექსანდრე ყაზბეგს 83
გიორგი ქუჩიშვილის ხსოვნას 85
შევჩენკო საპყრობილეში 86
თბილისს 88
ლეო ქიაჩელს 89
მწერალთა სასახლის ბაღში 90
დილით 91
უწმინდესი წუთი 92
მეგობრებს 93
ბულბულს 94
ცისკარი 95
განთიადი და ბულბული 96
ჩიტს 97
ხე წარწერებით 98
სამი სიმღერა 99
სადაც პირველად იას ვაკოცე 101
ცაცხვების ჩრდილში 103
უსათაურო 104
გუშინდელი ლექსი 105
იმ აივანთან 106
უცნობ ქალს 107
დაუვიწყარი 108
რვეული 109
ნაძვებთან 110
გაუჩინარდი 111
ლანდი 112
ნ.—ს 113
უსათაურო 114
მაღლარის ლერწთან 115
უსათაურო 116
შენი ხმა 117
*** (რომ შემიყვარდი, ეს ხომ ცხადია) 118
*** (არ გაგიმხილო, როგორ იქნება) 119
ნუთუ დამშორდი 120
რად ვერ გივიწყებ 121
ვარდის სტუმარი 122
*** (მაისის დილა კაშკაშებს) 123
ტაშისკრეულ მევენახეთა კარავში 124

БОНДО КЕШЕЛАВА

Стихи

(На грузинском языке)
Изд-во „Сабчота Мцерали"

* *

Типография изд-ва „Сабчота Мцерали"
19 Тбилиси 55
Плехановский, 181

* *

რედაქტორი ან. თევზაძე

მხატვარი ი. ჯანაშვილი
ტექრედაქტორი შ. დემეტრაძე
პ/მგ. კორექტორი თ. იოსელიანი

* *

გადაეცა წარმოებას 18/XI, 1955 წ., ხელმოწერილია დასაბეჭდად 14/I, 1956 წ., ანაწყობის ზომა 5,5×9, საალრიცხვო-საგამომცემლო ფ. 3,42, საავტორო ფ. 3,14 ქაღალდის ზომა 84×108, ტირაჟი 3000 შეკვეთის № 1108 უე 00208

* *

გამ-ბა „საბჭოთა მწერალის" სტამბა
თბილისი, პლეხანოვის, 181

ფასი 2 მან. 10 კაპ.